

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 397/2014-262

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 4. decembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudkyne Marianny Mochnáčovej o sťažnosti doc. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD., zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Kubinom, Námestie SNP 15, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na vstup do verejných služieb svojej krajiny za rovnakých podmienok podľa čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky z 28. decembra 2012 o nevyzmenovaní doc. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD., do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo doc. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD., na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo vstúpiť do verejných služieb svojej krajiny za rovnakých podmienok podľa čl. 25 písm. c)

Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky z 28. decembra 2012 o nevyemenovaní doc. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD., do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky porušené boli.

2. Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky z 28. decembra 2012 o nevyemenovaní doc. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD., do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky zrušuje.

3. Doc. JUDr. Jozefovi Čentéšovi, PhD., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 60 000 € (slovom šesťdesiat tisíc eur), ktoré mu je Kancelária prezidenta Slovenskej republiky povinná vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelária prezidenta Slovenskej republiky je povinná uhradiť doc. JUDr. Jozefovi Čentéšovi, PhD., trovy konania v sume 2 222,10 € (slovom dvetisíc dvesto dvadsať dva eur a desať centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Petra Kubinu, Námestie SNP 15, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 3. januára 2013 telefaxom a 7. januára 2013 osobne doručená sťažnosť doc. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD., (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Kubinom, Námestie SNP 15, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) a čl. 10 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny, ako aj práva vstúpiť

za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“ alebo „pakt“) rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky (ďalej aj „prezident“) z 28. decembra 2012 o nevymenovaní doc. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD., do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej aj „generálny prokurátor“; ďalej aj „napadnuté rozhodnutie prezidenta“).

Sťažovateľ odôvodňuje namietané porušenie svojho základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny, ako aj práva podľa čl. 25 písm. c) paktu napadnutým rozhodnutím prezidenta v nadväznosti na uznesenie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2012 (ďalej aj „uznesenie PL. ÚS 4/2012“), ktorým podal všeobecne záväzný výklad čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 ústavy, argumentujúc tým, že splnil „všetky zákonné predpoklady na vymenovanie do funkcie..., a za kandidáta bol zvolený v súlade s Ústavou a zákonmi“.

Podľa názoru sťažovateľa *«Pokiaľ bol kandidát zákonne zvolený a splňa všetky zákonné predpoklady na vymenovanie do funkcie, môže podľa vyššie citovaného výkladu Ústavy (PL. ÚS 4/2012) prezident jeho vymenovanie do funkcie odmietnuť iba vtedy, ak vo vzťahu ku kandidátovi existuje skutočnosť ktorá súčasne splňa všetky nasledujúce kritériá:*

(a) musí byť objektívne závažná;

(b) musí dôvodne spochybňovať schopnosť kandidáta vykonávať funkciu spôsobom neznižujúcim vážnosť ústavnej funkcie alebo celého orgánu, ktorého má byť vrcholným predstaviteľom, alebo spôsobom ktorý nebude v rozpore so samotným poslaním tohto orgánu;

(c) musí byť spôsobilá narušiť riadny chod ústavných orgánov; a

(d) konkrétne dôvody nevymenovania uvedené prezidentom nesmú byť svojvoľné, t. j. musia mať oporu v právnych predpisoch alebo v ich výklade spôsobom súladným s princípmi judikovanými Ústavným súdom pod II. ÚS 9/00, II. ÚS 5/03 a PL. ÚS 14/06.“.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že v prípade sťažovateľa by muselo ísť o skutočnosť, ktorá je tak extrémne závažná, že dôvodne spochybňuje schopnosti kandidáta svojím

pôsobením neznižovať vážnosť funkcie generálneho prokurátora a prokuratúry ako celku alebo mariť jej poslanie a zároveň má potenciál narušiť riadny chod ústavných orgánov. Musí pritom ísť o také závažné skutočnosti, ktoré v záujme zabezpečenia riadneho fungovania ústavných orgánov odôvodňujú prelomenie ústavného pravidla, že o osobe kandidáta na generálneho prokurátora Slovenskej republiky rozhoduje Národná rada a nie prezident.

Dňa 28. decembra 2012 prezident vydal, a dňa 2. januára 2013 zverejnil Napadnuté rozhodnutie, ktorým odmietol vymenovať sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky z dôvodov, ktoré možno rozdeliť do nasledovných skupín:

(a) okolnosti týkajúce sa priebehu volieb kandidáta na generálneho prokurátora v Národnej rade v období od 3. novembra 2010 do 17. júna 2011;

(b) okolnosti týkajúce sa jednorazového a náhodného administratívneho pochybenia sťažovateľa pri zaznamenávaní výsluchu oznamovateľa Igora Matoviča dňa 29. júla 2011;

(c) hodnotiace úsudky niekoľkých vybraných komentátorov na blogoch (t. j. nie faktografické informatívne spravodajstvo, ale hodnotiace úsudky komentátorov); a

(d) okolnosti týkajúce sa komunikácie zo strany sťažovateľa, ktorou údajne „nerešpektoval pôsobnosť prezidenta a ústavného súdu“ a „verejne osočoval prezidenta“.».

V nadväznosti na už citované sťažovateľ v sťažnosti ďalej argumentuje takto:

«Prezident v Napadnutom rozhodnutí rozsiahlo cituje tlač a médiá, avšak na viacerých miestach (napr. str. 2, druhý a piaty odsek) tak robí bez uvedenia zdroja príslušnej informácie. Bez ohľadu na mieru relevancie obsahu daných citácií pre meritum Napadnutého rozhodnutia, pravdivosť takýchto citácií je neoveriteľná, a Napadnuté rozhodnutie je preto v rozsahu citácií bez uvedenia zdroja nepreskúmateľné. Preto by žiadne takéto citácie nemali byť bez ďalšieho dokazovania brané do úvahy ako pravdivé.

Dôvody nevymenovania sťažovateľa uvedené prezidentom v Napadnutom rozhodnutí ani zd'aleka nespĺňajú podmienky vyžadované rozhodnutím Ústavného súdu pod PL. ÚS 4/2012, pričom sa javia ako nezáväzné a nespôsobilé akokoľvek ohroziť riadny chod ústavných orgánov (v prípade, ak by bol sťažovateľ do funkcie vymenovaný), ako úplne svojvoľné (arbitrárne) a v niektorých prípadoch (podrobnosti uvádzame nižšie) sú aj nepravdivé, špekulatívne (bez náznaku relevantných dôkazov) a osočujúce. Napadnuté

rozhodnutie je preto podľa nášho názoru (v kontexte záväzného výkladu Ústavy podaného Ústavným súdom) v rozpore s Ústavou a malo by preto byť Ústavným súdom zrušené.

Okrem toho prezident v Napadnutom rozhodnutí nijako neobjasňuje a neodôvodňuje, akým spôsobom by vymenovanie sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora mohlo znižovať vážnosť funkcie generálneho prokurátora alebo prokuratúry a narušovať riadny chod ústavných orgánov. Ústavný súd vo veci PL. ÚS 4/2012 pritom potvrdil, že „prezident nemá možnosť nevymenovať kandidáta na funkciu generálneho prokurátora z akéhokolvek dôvodu“, ale len z takého dôvodu, ktorý by (v prípade vymenovania kandidáta) mohol ohroziť riadny chod ústavných orgánov. Žiaden taký dôvod prezident v Napadnutom rozhodnutí neuviedol.

Dôvody uvedené prezidentom, ktoré mohli existovať v čase voľby sťažovateľa sa netýkajú osoby kandidáta (a preto v zmysle nálezu Ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012 neobstoja). Všetky ďalšie dôvody uvedené prezidentom, ktoré by sa osoby kandidáta teoreticky týkať mohli, vznikli až v období nečinnosti prezidenta ohľadom vymenovania sťažovateľa, a preto by sa na ne nemalo vôbec prihliadať. Nečinnosť prezidenta podľa nášho názoru nemôže byť vykladaná na ťarchu sťažovateľa v tom zmysle, aby umožňovala nečinnému štátnemu orgánu vytvoriť čas a priestor na vznik nových dôvodov na nevymenovanie sťažovateľa, ktoré by nemohli vzniknúť bez tejto nečinnosti. Na postihovanie akýchkoľvek pochybení v služobnej alebo osobnej sfére s dopadom na výkon funkcie prokurátora majú výlučnú právomoc disciplinárne orgány prokuratúry.»

Sťažovateľ zdôrazňuje, že skutočnosti odôvodňujúce odmietnutie vymenovať kandidáta do funkcie generálneho prokurátora sa musia v zmysle uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012 vzťahovať na „osobu kandidáta“, pričom prezident založil svoje napadnuté rozhodnutie najmä „na okolnostiach a nepreukázaných špekuláciách týkajúcich sa procesu voľby, ktorého výsledkom bolo zvolenie sťažovateľa... Sťažovateľ rovnako nemohol ovplyvniť to, čo hovoria alebo konajú predstavitelia vtedajšej vládnej koalície alebo opozície v súvislosti s voľbou, ako hlasujú, a či sa pritom v rámci politickej súťaže nehádajú a neosočujú.“.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ poukazuje na uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 433/2012 z 23. augusta 2012, v ktorom sa uvádza, že „*ani existenciu politickej dohody o tom, ako by poslanci mali hlasovať o určitej otázke, nemožno považovať za nesúladnú s ústavou*“, a na základe toho sú podľa jeho názoru «*tvrdenia prezidenta o „spolitizovaní“ voľby kandidáta na generálneho prokurátora úplne irelevantné*».

Vo vzťahu k argumentácii prezidenta, podľa ktorej bola v jeho prospech uskutočnená zmena spôsobu voľby generálneho prokurátora z tajnej na verejnú, sťažovateľ poukazuje na právny názor ústavného súdu vyjadrený v náleze sp. zn. PL. ÚS 95/2011 z 5. októbra 2011, podľa ktorého „*obidve volebné formy sú de lege lata v súlade s ústavou, majú svoju vnútornú logiku, výhody aj nevýhody. Dôvody pre jednu či druhú voľbu preto nemožno hľadať v ústavnoprávnych konštrukciách, ale iba v rovine politickej vôle*“. Podľa sťažovateľa „*neustále poukazovanie na zmenu formy voľby, ktorá nakoniec v prípade zvolenia sťažovateľa bola aj tak tajná (t. j. ako keby k napadnutej legislatívnej zmene nebolo bývalo došlo) je podľa nášho názoru len zahmlievaním a odpútavaním pozornosti od podstaty problému, ktorým je neexistencia žiadnych legitímnych dôvodov na odmietnutie vymenovania sťažovateľa do funkcie*“.

K námietke prezidenta, že sa najprv vzdal svojej kandidatúry a následne dal súhlas k „*novej kandidatúre*“, sťažovateľ predovšetkým uvádza:

„... (a) *Po prvé, dispozícia s kandidatúrou je výsostným a nedotknuteľným právom kandidáta (v tomto prípade sťažovateľa). Prezident nikde neuvádza, čo sťažovateľ porušil tým, že disponoval so svojou kandidatúrou v súlade so zákonom. Prezident teda sťažovateľovi vytýka, že sťažovateľ uplatňoval svoje legitímne a nespochybniteľné právo. Uplatňovanie práva však v právnom štáte nemôže byť na ujmu tomu, kto svoje právo uplatňuje.*

(b) *Po druhé, sťažovateľ opakovane verejne komunikoval, že v danej situácii sa kandidatúry vzdal preto, lebo v uvedenom prípade v tom čase prebiehalo trestné stíhanie vo veci údajného podplácania poslancov v súvislosti s voľbou kandidáta na generálneho prokurátora. Existencia uvedeného trestného stíhania v danom čase je objektívne overiteľná. Sťažovateľ svoj súhlas s kandidatúrou opätovne dal až po tom, ako sa toto*

trestné stíhanie skončilo zastavením trestného stíhania. Z týchto skutočností je úplne zrejmá príčinná súvislosť medzi prebiehajúcim trestným stíhaním a späťvzatím súhlasu sťažovateľa s jeho kandidatúrou, keď sťažovateľ nechcel byť volený vo voľbe, kým jej pozadie bolo predmetom trestného stíhania. Je iba logické, že keď dané trestné stíhanie pominulo, pominula aj prekážka brániaca sťažovateľovi v kandidatúre.“

Názor prezidenta obsiahnutý v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorého Národná rada Slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“) z materiálneho hľadiska „vedome a úmyselne konala v rozpore s platným rozhodnutím ústavného súdu“, ktorý uznesením sp. zn. PL. ÚS 95/2011 z 15. júna 2011 pozastavil účinnosť ustanovení čl. I bodu 3 (§ 39 ods. 8) a bodu 10 (§ 123 ods. 3) zákona č. 153/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov (ďalej aj „novelizácia rokovacieho poriadku národnej rady“), keďže aj napriek uvedenému vykonala voľbu skôr, ako bolo citované uznesenie uverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, a tým úmyselne zmarila výkon rozhodnutia ústavného súdu, je podľa sťažovateľa «v priamom rozpore s právnym názorom pléna Ústavného súdu, ktorý uviedol (porov. PL. ÚS 95/2011): „Na strane druhej bolo v súvislosti s ostatnou tajnou voľbou kandidáta na funkciu generálneho prokurátora zo 17. júna 2011 tiež zdôrazňované, že táto voľba sa uskutočnila tajným spôsobom. Čím malo byť a (aj) podľa názoru ústavného súdu materiálne bolo rešpektované ratio decidendi rozhodnutia ústavného súdu o pozastavení účinnosti z 15. júna 2011. Inak povedané, v už uvedenom konflikte dal ústavný súd prednosť konkrétnosti, reálnosti a účinnosti pred teoretizujúcou formálnosťou.“».

Osobitne sa sťažovateľ v ďalšej časti sťažnosti vyjadruje k argumentácii prezidenta, ktorá sa týka jeho „pochybenia pri zaznamenávaní výpovede Igora Matoviča“ a ktorá je podľa jeho názoru „prinajmenšom zavádzajúca“. Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza:

«(a) Po prvé, daný výsluch sa uskutočnil 29. júla 2011 (piatok), pričom prezident v Napadnutom rozhodnutí poukazuje na výsluch konaný 27. júla 2011 (streda). Sťažovateľ realizoval výsluch Igora Matoviča 29. júla 2011, a 27. júla 2011 sa nijakého výsluchu

nezúčastnil. Preto ak prezident poukazuje na výsluch konaný 27. júla 2011, nemohlo ísť o výsluch realizovaný sťažovateľom.

(b) Po druhé, prezident nepravdivo uvádza, že predmetný výsluch Igora Matoviča bol súčasťou trestného konania vedeného Generálnou prokuratúrou v súvislosti s údajnými manipuláciami pri voľbe kandidáta na generálneho prokurátora. Trestné stíhanie vo veci údajnej manipulácie pri voľbe kandidáta na generálneho prokurátora bolo začaté a vedené Generálnou prokuratúrou zvláštneho podnetu (*ex offio*) pod sp. zn. IV Gv 1/11. V tejto trestnej veci nebol sťažovateľ ako prokurátor nikdy nijako činný. Sťažovateľ nemá vedomosť, či v tejto trestnej veci bol vypočutý aj Igor Matovič a kedy sa tak prípadne stalo. Ak však v tejto veci vypočutý bol, potom musel byť vypočutý iným prokurátorom ako sťažovateľom. Naproti tomu výsluch Igora Matoviča sťažovateľom bol realizovaný v úplne inom trestnom konaní, ktorý sa týkal medializovaných vyhlásení Igora Matoviča nesúvisiacich s voľbou kandidáta na generálneho prokurátora. Následne výstup z tohto výsluchu tento výsluch sťažovateľ postúpil Úradu boja proti korupcii PPZ a Úradu špeciálnej prokuratúry. Podľa medializovaných informácií mala táto vec byť ukončená odložením, teda bez začatia trestného stíhania. Z uvedeného vyplýva, že nie je pravdou, že sťažovateľ vypočúval Igora Matoviča v trestnom konaní, ktorého predmetom by bola voľba kandidáta na generálneho prokurátora.

(c) Po tretie, prezident vytýka sťažovateľovi, že výsluch Igora Matoviča realizoval práve on a „nie iný, do veci nezainteresovaný prokurátor“. Z predchádzajúceho textu je zrejmé, že sťažovateľ vypočul oznamovateľa vo veci, v ktorej nebol zainteresovaný. Uvedený výsluch navyše realizoval na základe odporúčenia jeho nadriadeného, povereného námestníka generálneho prokurátora pre trestný úsek JUDr. Dobroslava Trnku. Toto odporúčenie je súčasťou predmetného spisu. Prezident teda na tomto mieste sťažovateľovi vytýka, že riadne plnil svoje služobné povinnosti prokurátora. Túto výčitku preto považujeme za nenáležitú.»

Sťažovateľ nepopiera svoje pochybenie (označuje ho ako „omyl“), ku ktorému došlo „v podobe skartovania zápisnice z prvého výsluchu Igora Matoviča“, zároveň však uvádza, že „urobil všetko preto, aby sa zabránilo akýmkoľvek negatívnym následkom tohto omylu (výsluch bol do pár hodín ešte v ten istý deň zopakovaný a nanovo zaznamenaný, pričom

oznamovateľ povedal to isté čo pri prvom výsluchu, čo opakovane aj verejne potvrdil)“ . K svojmu pochybeniu ďalej uvádza, že „vyvodzovanie... následkov, patrí podľa platných právnych predpisov do výlučnej právomoci disciplinárnych orgánov prokuratúry a nie do právomoci prezidenta, či iných orgánov. V rozsahu, v ktorom prezident odôvodňuje Napadnuté rozhodnutie práve týmto pochybením sťažovateľa, koná prezident ultra vires, t. j. neoprávnene si prisvojuje právomoc patriacu inému orgánu verejnej moci.“ .

Argumentáciu prezidenta, podľa ktorej „sťažovateľ údajne ohľadom svojho pochybenia klamal, keď najskôr uviedol, že zápisnicu z výpovede Igora Matoviča skartovala zapisovateľka, a až následne priznal svoje pochybenie“, sťažovateľ odmieta a k tejto konštrukcii prezidenta uvádza, že „o uvedenom omyle ihneď dňa 29. júla 2011 osobne informoval svojho nadriadeného — riaditeľa trestného odboru Generálnej prokuratúry SR, ktorý uvedené konanie sťažovateľa vyhodnotil ako omyl. Riaditeľ trestného odboru Generálnej prokuratúry SR uvedenú skutočnosť podľa vedomosti sťažovateľa potvrdil aj pre médiá. Sťažovateľ však chybnú informáciu o tom, že zápisnicu skartovala zapisovateľka, dementoval a opravil ešte v ten istý deň tak, že z vlastnej iniciatívy požiadal tlačové oddelenie o zverejnenie opravy v tom zmysle, že zápisnicu skartoval omylom spolu s inými nepotrebnými dokumentmi osobne sťažovateľ, a zapisovateľke dal pokyn na jej vymazanie z počítača. Sťažovateľ, spoliehajúc sa na súčinnosť svojho tlačového oddelenia, že k zverejneniu takejto správy bez ďalšieho dôjde, odišiel na plánovanú dovolenku do zahraničia. Správa o oprave, o ktorej zverejnenie sťažovateľ požiadal, však z neznámych dôvodov a bez zavinenia sťažovateľa zverejnená nebola. Po návrate z dovolenky sťažovateľ sám verejne uviedol túto záležitosť na pravú mieru a bez skrývania situáciu vysvetlil.“ .

Podľa názoru sťažovateľa v napadnutom rozhodnutí prezident uvádza „rôzne nepodložené tvrdenia, o tom, ako sťažovateľ zápisnicu z výsluchu Igora Matoviča skartoval úmyselne. Tieto tvrdenia majú podľa nášho názoru charakter konšpiračných teórií, nakoľko sú nepodložené, nepreukázateľné a nepravdivé. Takéto tvrdenia podľa nášho názoru nemôžu obstať voči ústavnému zákazu svojvôle. Jednorazové, náhodné a neúmyselné pochybenie sťažovateľa pri zaznamenávaní výsluchu oznamovateľa v podobe skartovania zápisnice z výsluchu určite nemôže byť dôvodom na nevyzmenovanie sťažovateľa do funkcie,

ktorý by splňal kritériá podľa výkladu Ústavného súdu pod sp. zn. PL. ÚS 4/2012. Už vôbec tomu tak nemôže byť v prípade, keď sa predmetný výsluch ešte v ten istý deň v priebehu pár hodín zopakoval a riadne zaznamenal, s čím bez námietok súhlasil aj sám vypočúvaný, ktorý sám potvrdil, že pri opakovanom výsluchu uviedol presne tie isté skutočnosti ako pri pôvodnom výsluchu. Týmto pochybením navyše nebola spôsobená žiadna škoda ani iná ujma žiadnej osobe, a žiadnym spôsobom nebol poškodený ani verejný záujem. Uvedená skutočnosť bola aj zo strany vedenia prokuratúry (ktoré zo všeobecne známych dôvodov určite nemá dôvod sťažovateľa v tejto veci akokoľvek obhajovať) vyhodnotená ako ľudský omyl sťažovateľa. Sťažovateľ za toto pochybenie, ktorého sa dopustil prvý (a dosiaľ posledný) raz počas svojho pôsobenia na prokuratúre, nebol ani disciplinárne stíhaný, nieto ešte postihnutý.“.

K dôvodom založeným na hodnotiacich úsudkoch z „komentárov a blogov“ prezentovaných prezidentom v napadnutom rozhodnutí sťažovateľ uvádza, že «Po prvé, prezident týmto povýšil hodnotiaci úsudok niekoľkých jednotlivcov (súkromných osôb nedisponujúcich žiadnou právomocou) na objektívne právo. Otázne potom je, prečo práve tých troch spomínaných v Napadnutom rozhodnutí a nie aj veľký počet iných, ktorých obsah bol v prospech sťažovateľa. Ak by malo byť akokoľvek relevantné odôvodnenie Napadnutého rozhodnutia týmito hodnotiacimi úsudkami, potom by mal byť relevantný aj každý jeden ďalší súkromný hodnotiaci úsudok vyslovený kýmkoľvek v komentári, blogu, či diskusnom príspevku. To sa však v prípade Napadnutého rozhodnutia nestalo. Je samozrejmé, že žiaden takýto hodnotiaci úsudok (či už jeho obsah je v prospech alebo neprospech sťažovateľa) nemôže byť použitý ako dôvod Napadnutého rozhodnutia.

Po druhé, v Napadnutom rozhodnutí (na str. 4 v deviatom odseku) sa prezident odvoláva na hodnotiaci úsudok „redaktora denníka RSS“ z 5. augusta 2011 obsahujúci údajné pochybnosti o schopnostiach sťažovateľa. Denník ani žiadne iné periodikum s týmto názvom v Slovenskej republike nevychádza ani v tlačenej ani v elektronickej podobe. Až dlhým fulltextovým vyhľadávaním sme zistili, že by mohlo ísť o komentár pána M. V. na webovej stránke týždenníka .týždeň z 5. augusta 2011. Pre prípad, že ide o tento komentár, je potrebné uviesť, že prezident si z neho vybral len to, čo sa mu hodilo. Ak by ho dočítal do konca, dočítal by sa tam napríklad aj to, že:

(a) „... keď začal Matovič rozprávať o údajnej korupcii v koalícii, Trnka poveril Čentéša, aby ho vypočul ako svedka. Hoci bolo evidentné, že ho tím chcel ponižiť a ukázať mu, kto je na prokuratúre pán, Čentéš jeho pokyn bez problémov akceptoval. A to aj napriek tomu, že Trnka mu pripravil aj zopár nemiestnych otázok typu - akými čistiacimi prostriedkami sa poslanci umývajú, keď sú takí zašpinení?“; alebo

(b) „Čentéš je totiž slušný človek, ktorý rešpektuje authority bez ohľadu na to, či si to zaslúžia - v monokratickom systéme prokuratúry však nemá veľmi na výber.“».

K dôvodom spočívajúcim „v komunikácii sťažovateľa a v jeho údajnom osočovaní prezidenta“ sťažovateľ uvádza, že „Vo svojich verejných vyhláseniach pre médiá sa vždy vyjadroval vecne, neosobne a neútočné, s rešpektom voči prezidentovi aj ústavnému súdu. Rovnako vždy rešpektoval každé rozhodnutie Ústavného súdu, bez ohľadu na to, či bolo na prospech jeho kauze. To, že prezident je povinný rozhodnúť v jeho veci nesvojvoľne a v primeranej lehote potvrdil Ústavný súd pod PL. ÚS 4/2012... Za nerešpektovanie pôsobnosti úradu prezidenta pritom nie je možné považovať vyslovenie rozumne odôvodneného nesúhlasu s právnymi názormi a s postupom súčasného držiteľa tejto funkcie. Najmä ak vezmeme do úvahy, že súčasný prezident napriek žiadosti sťažovateľa o vzájomné stretnutie nebol ochotný sťažovateľa vypočuť, prípadne ho počas doby viac ako 1,5 roka priamo konfrontovať s akýmikoľvek objektívnymi pochybnosťami a dôvodmi, ktoré prezidentovi bránili vymenovať sťažovateľa do funkcie a dať mu tak priestor na ich vyvrátenie.“.

V súvislosti s namietaným porušením „rovnosti podmienok“ prístupu k verejným funkciám sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že „prezident v minulosti pri vymenúvaní kandidátov do funkcie generálneho prokurátora a iných verejných funkcií porovnateľných s funkciou generálneho prokurátora skúmal podľa vedomostí sťažovateľa vždy iba splnenie zákonných podmienok zo strany kandidáta“, pričom «„Existujú verejne známe a preukázateľné prípady, kedy prezident za „závažné skutočností vzťahujúce sa na osobu kandidáta, ktoré dôvodne spochybňujú jeho schopnosť vykonávať funkciu spôsobom neznižujúcim vážnosť ústavnej funkcie alebo celého orgánu, ktorého má byť táto osoba vrcholným predstaviteľom, alebo spôsobom ktorý nebude v rozpore so samotným poslaním

tohto orgánu“ a ktoré by boli dôvodom na nevymenovanie kandidáta do porovnateľnej funkcie, nepovažoval ani také skutočnosti vzťahujúce sa na osobu kandidáta, ktoré už na prvý pohľad boli oveľa závažnejšie oproti tým, ktoré prezidentovi prekážajú v prípade sťažovateľa.». Bližšie však sťažovateľ tieto prípady nešpecifikoval s poukázaním na svoje presvedčenie o tom, že tieto sú ústavnému súdu známe. Podľa sťažovateľa ani uznesenie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012, ktoré má podľa jeho názoru len deklaratórne, a nie konštitutívne účinky, nemôže odôvodniť rozdielny prístup prezidenta.

Sťažovateľ zastáva názor, že má právo byť vymenovaný do funkcie generálneho prokurátora, v uskutočňovaní tohto práva mu však prezident „neodôvodnene a svojvoľne bráni“. V tejto súvislosti ďalej uvádza, že „Dňa 17. júna 2011, okamihom navrhnutia sťažovateľa prezidentovi na vymenovanie do funkcie generálneho prokurátora, teda vzniklo sťažovateľovi subjektívne ústavné právo byť vymenovaný do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky v primeranej lehote, čomu zodpovedá ústavná povinnosť prezidenta sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora v primeranej lehote vymenovať. Toto jeho subjektívne ústavné právo je individualizáciou a konkretizáciou jeho základného práva ako občana na prístup k verejnej funkcii, a podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy je preto neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné. Toto právo sťažovateľa je však ku dňu podania tejto sťažnosti už 1,5 roka kontinuálne porušované prezidentom - najskôr jeho dlhodobou a svojvoľnou nečinnosťou, ktorá nie je predmetom tejto sťažnosti, a aktuálne Napadnutým rozhodnutím, v ktorom prezident neuvádza žiadne relevantné dôvody umožňujúce odmietnutie vymenovania sťažovateľa. ... jadrom ústavného prieskumu v prípade tejto sťažnosti je činnosť a rozhodovanie prezidenta v procese ustanovovania kandidáta do funkcie na návrh iného ústavného orgánu, a preto:

(a) množinu občanov nachádzajúcich sa v rovnakej/podobnej právnej situácii ako sťažovateľ pre účely porovnania tvoria všetci občania uchádzajúci sa o verejnú funkciu, o ktorých ustanovení do funkcie rozhoduje prezident na návrh iného ústavného orgánu (čo zahŕňa napríklad funkcie sudcov Ústavného súdu, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu, generálneho prokurátora či guvernéra Národnej banky Slovenska); a

(b) nikto z občanov uchádzajúcich sa o verejnú funkciu prostredníctvom vymenovania prezidentom na návrh iného ústavného orgánu nesmie byť diskriminovaný

oproti iným takýmto občanom tým, že v jeho prípade sa o (ne)ustanovení do funkcie rozhoduje na základe iných kritérií na rozdiel od iných takýchto občanov (v tomto prípade konkrétne tak, že prezident nevymenoval sťažovateľa do funkcie, na rozdiel od iných uchádzačov, ktorých v minulosti menoval do verejných funkcií na návrh iných ústavných orgánov, odôvodňuje vágnymi a arbitrárnymi dôvodmi, ktoré navyše nie sú natoľko závažné, aby podľa výkladu Ústavy pod sp. zn. PL. ÚS 4/2012 oprávňovali prezidenta vymenovanie sťažovateľa odmietnuť). ... Napadnuté rozhodnutie a jeho odôvodnenie je v rozpore so závermi Ústavného súdu vyjadrenými v jeho rozhodnutiach pod sp. zn. III. ÚS 75/01. II. ÚS 5/03. PL. ÚS 14/06. II. ÚS 9/00. I. ÚS 76/2011, a PL. ÚS 4/2012. Odmietnutie vymenovania sťažovateľa do funkcie z dôvodov uvedených v Napadnutom rozhodnutí je preto svojvoľným a neodôvodneným zabraňovaním sťažovateľovi ujať sa funkcie generálneho prokurátora, na ktorú bol riadne navrhnutý Národnou radou Slovenskej republiky a na ktorú inak splňa všetky podmienky vyžadované platnými právnymi predpismi a judikatúrou Ústavného súdu. Napadnuté rozhodnutie preto porušuje základné právo sťažovateľa na prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy a čl. 21 ods. 4 Listiny a právo vstúpiť za rovnakých podmienok do verejných služieb Slovenskej republiky podľa čl. 25 písm. c) Paktu.“.

Sťažovateľ namieta tiež porušenie svojho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny, ktoré odvodzuje od výrokov prezidenta, podľa ktorých «[a] sťažovateľ je „nedôveryhodný“ (str. 5, piaty odsek Napadnutého rozhodnutia); (b) sťažovateľ sa „do politických hier súvisiacich s voľbou kandidáta aj sám aktívne zapojil“ (str. 5, šiesty odsek); (c) sťažovateľ nie je „pripravený a ochotný ctiť si materiálnu podstatu práva“ a je ochotný a pripravený jeho zmysel formálnym výkladom práva obhádzat' (str. 5, siedmy odsek Napadnutého rozhodnutia); (d) sťažovateľ uviedol „výroky nerešpektujúce pôsobnosť prezidenta Slovenskej republiky a ústavného súdu“, že „prezidenta republiky verejne osočuje, keď mu nekompetentne a nenáležitým prostredníctvom komunikačných prostriedkov vytyka porušenia ústavy tým, že ho nevymenoval, hoci „primeraná lehota na jeho rozhodovanie už veľmi dávno uplynula“; a že sťažovateľ „vstupuje do kompetencií ústavného súdu a vydáva za nesporné fakty svoje subjektívne názory na to, či voľby kandidáta prebehla v súlade s ústavou a či je prezident povinný ho vymenovať a v akej

lehote.“ (str. 5, ôsmy odsek Napadnutého rozhodnutia); (e) „v súvislosti so skartovaním protokolov o výsluchu poslanca Igora Matoviča neprejavil dostatočnú zodpovednosť a zachoval sa nečestne“, (str. 5, deviaty odsek Napadnutého rozhodnutia); (f) existujú „vážne pochybnosti o čestnosti Jozefa Čentéša“ (str. 5, desiaty odsek Napadnutého rozhodnutia); (g) k skartovaniu zápisnice o výsluchu Igora Matoviča „nedošlo omylom“ (str. 6, prvý odsek Napadnutého rozhodnutia); a (h) sťažovateľ je „človek, ktorý klame aj z malicherných dôvodov“ (str. 6, prvý odsek Napadnutého rozhodnutia)].».

Podľa sťažovateľa sú citované tvrdenia osočujúce a majú charakter ohovárania bez relevantných dôkazov, pričom sú zároveň „spôsobilé výrazne poškodiť sťažovateľa na jeho dobrej povesti, osobnej cti a ľudskej dôstojnosti“. Vzhľadom na uvedené skutočnosti je sťažovateľ toho názoru, že „Napadnutým rozhodnutím... prezident porušil aj právo sťažovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľa na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a na vstup do verejných služieb svojej krajiny za rovnakých podmienok podľa čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zo dňa 28. decembra 2012 zverejneným dňa 2. januára 2013 o odmietnutí vymenovania sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky porušené bolo.

II. Základné právo sťažovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zo dňa 28. decembra 2012 zverejneným dňa 2. januára 2013 o odmietnutí vymenovania sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky porušené bolo.

III. Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky zo dňa 28. decembra 2012 zverejnené dňa 2. januára 2013 o odmietnutí vymenovania sťažovateľa do funkcie

generálneho prokurátora Slovenskej republiky sa zrušuje a vec sa vracia prezidentovi Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

IV. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá prezidentovi Slovenskej republiky povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy konania pred Ústavným súdom do 10 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ sa pôvodne tiež domáhal, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodol o dočasnom opatrení, ktorým by odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia prezidenta až do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu o jeho sťažnosti. Návrh na nariadenie dočasného opatrenia však sťažovateľ vzal späť podaním doručeným ústavnému súdu 24. júla 2013.

V období do predbežného prerokovania sťažnosti sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť podaniami doručenými ústavnému súdu 15. mája 2013 a 24. júla 2013.

V podaní doručenom ústavnému súdu 15. mája 2013 sťažovateľ v prvom rade reaguje na skutočnosť, že národná rada 30. apríla 2013 schválila novelizáciu zákona o ústavnom súde (publikovanú v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 114/2013 Z. z.), prostredníctvom ktorej boli zmenené a doplnené ustanovenia tohto zákona upravujúce rozhodovanie o námietkach predpojatosti, pričom v nadväznosti na jej obsah sa domáha, aby ústavný súd pri rozhodovaní o jeho sťažnosti použil „*pravidlo ústavne konformného výkladu zákonov podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky*“, a to predovšetkým s ohľadom na skutočnosť, že inak by mohla nastať situácia, že by o jeho sťažnosti „*konali a rozhodovali aj dvaja sudcovia, ktorí boli dňa 24. januára 2013 uznesením Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 44/2013 právoplatne vylúčení pre predpojatosť*“.

V podaní z 24. júla 2013, ktoré bolo ústavnému súdu doručené toho istého dňa (ďalej aj „doplnenie sťažnosti z 24. júla 2013“), reaguje sťažovateľ na skutočnosť, že 17. júla 2013 bol za nového generálneho prokurátora vymenovaný Jaromír Čižnár. Podľa sťažovateľa

vymenovaním nového generálneho prokurátora „došlo k uskutočneniu krokov, ktorých zákaz formou dočasného opatrenia sťažovateľ požadoval v sťažnosti, sťažovateľ vníma pravdepodobnosť možnej nápravy namietaného porušenia jeho práv uvedením veci do stavu pred porušením ako výrazne prakticky sťaženú“, pričom v nadväznosti na to uvádza, že „S výnimkou návrhu na vydanie požadovaného dočasného opatrenia (ktoré vzhľadom na faktický vývoj udalostí žiaľ stratil svoje ďalšie opodstatnenie) sťažovateľ trvá na všetkých návrhoch obsiahnutých v sťažnosti (t. j. na konštatovaní porušenia jeho základných práv, zrušení napadnutého rozhodnutia prezidenta a priznaní náhrady trov konania).“.

V doplnení sťažnosti z 24. júla 2013 sa sťažovateľ podrobnejšie vyjadruje k svojmu návrhu na obnovenie stavu pred namietaným porušením svojich práv, pričom v tejto súvislosti okrem iného uvádza:

„... sťažovateľ trvá na tom, aby Ústavný súd v prípade vyhovenia sťažnosti predovšetkým uplatnil svoju právomoc podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy in fine a prikázal prezidentovi, aby obnovil stav pred porušením práv sťažovateľa tak, aby nič nebránilo vymenovaniu sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora, ak je to možné.

Keďže vymenovaním nového generálneho prokurátora dňa 17. júla 2013 sa podľa názoru sťažovateľa situácia vo vzťahu k možnosti takejto nápravy značne prakticky skomplikovala (v porovnaní so situáciou, ak by funkcia generálneho prokurátora bola neobsadená), sťažovateľ si dovoľuje požiadať Ústavný súd, aby v prípade príkazu na obnovenie stavu pred porušením práv sťažovateľa zároveň vo svojom rozhodnutí uviedol, akým spôsobom by sa táto náprava mala uskutočniť. Takýto návrh zo strany Ústavného súdu je dôležitý pre to, aby sa prípadná náprava uskutočnila ústavne konformným spôsobom bez rizika jej následného spochybňovania.“

Súčasťou doplnenia sťažnosti z 24. júla 2013 je aj návrh sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktorého sa domáha alternatívne, a to pre prípad, ak by ústavný súd nevyhovel jeho návrhu na obnovenie stavu pred porušením jeho práv. Tento alternatívny návrh sťažovateľ odôvodňuje najmä takto:

«... Sťažovateľ si však uvedomuje, že príkaz uviesť vec do stavu pred porušením práv môže Ústavný súd vydať iba ak je takáto náprava právne aj prakticky možná (porov. čl. 127

ods. 2 Ústavy in fine, „... ak je to možné...“). Preto ak by podľa názoru Ústavného súdu náprava uvedením veci do stavu pred porušením práv podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy in fine, nebola v prípade sťažovateľa možná, sťažovateľ si dovoľuje požiadať Ústavný súd o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy. Pre vylúčenie pochybností, o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia žiada sťažovateľ iba v prípade, ak by Ústavný súd vyhodnotil obnovenie stavu pred porušením práv ako nemožné. Ak by Ústavný súd prikázal prezidentovi obnoviť stav pred porušením tak, aby nič nebránilo vymenovaniu sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora, na priznaní primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ netrvá.

... Pokiaľ ide o výšku prípadného primeraného finančného zadosťučinenia, túto ponecháva sťažovateľ na úvahu Ústavného súdu po zvážení všetkých okolností konkrétneho prípadu... V súlade s § 50 ods. 3 ZoUS si sťažovateľ dovoľuje navrhnúť Ústavnému súdu na zváženie primerané finančné zadosťučinenie vo výške 150.000 EUR.

... navrhovaná výška primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnená nasledovnými skutočnosťami:

(a) Bolo porušené základné právo sťažovateľa na prístup k funkcii generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ktorá je jednou z najvyšších ústavných funkcií v štáte a v rámci právnickej profesie je jednou z najprestížnejších... Dôsledkom tohto však je aj to, že ak je občanovi prístup k takejto funkcii odmietnutý hlavou štátu protiprávne a s použitím dehonestujúcich dôvodov, je to spoločensky vnímané ako najvyššia forma spoločenského profesionálneho poníženia a krivdy, ktorá nevyhnutne môže viesť k strate spoločenskej prestíže. ... Ak je prokurátorovi po zvolení za kandidáta na generálneho prokurátora protiprávnym postupom znemožnené túto funkciu zastávať, tak ide o trvalý zásah do jeho postavenia a povesti v rámci prokurátorského stavu a všeobecne v spoločnosti.

(b) Sťažovateľ všeobecne požíva povest' profesionálneho odborníka a akademického pracovníka v oblasti trestného práva, a to nielen v Slovenskej republike, ale aj v zahraničí. Za tým stojí viac než 20 rokov úspešnej praktickej a vedeckej práce, ktoré sú zdokumentované rozhodnutiami v konkrétnych trestných veciach či početnými vedeckými publikáciami. Voči sťažovateľovi nebolo nikdy vedené žiadne disciplinárne ani iné obdobné konanie a nikdy nebol predmetom verejnej mediálnej ani inej diskusie v súvislosti s akýmkoľvek morálnym pochybením. Po jeho zvolení za kandidáta na vymenovanie za

generálneho prokurátora prezident napriek tomu a bez akýchkoľvek konkrétnych dôkazov opakovane verejne spochybňoval odborné a morálne vlastnosti sťažovateľa, keď ho označoval ako neschopného, nedôveryhodného, politicky ovplyvneného a zaujatého, nečestného, klamára a tak podobne.

(c) K porušeniu práv sťažovateľa podľa nášho názoru nedošlo nenápadným jednorazovým úkonom, ale opakovanými krokmi a dlhodobým postupom prezidenta trvajúcim viac ako 2 roky. Opakujúci a trváci charakter protiprávneho konania prezidenta výrazne zvyšuje intenzitu nemajetkovej ujmy sťažovateľa v osobnej, občianskej aj profesionálnej sfére...

(d) Porušenia práv sťažovateľa spôsobilého privodiť vyššie uvedené účinky sa podľa názoru sťažovateľa nedopustil radový a anonymný štátny úradník, ale najvyšší ústavný činiteľ, prezident republiky. Táto skutočnosť dodávala rozhodnutiam a postupom porušujúcim práva sťažovateľa najvyššiu možnú mieru spoločenskej vážnosti, a sťažovateľovi naopak spôsobovala najvyššiu možnú mieru spoločenského zneváženia...

(e) Prípád sťažovateľa po celú dobu trvania priťahuje pozornosť verejnosti a médií. Je nepochybné, že tento prípad je jednou z mediálne najsledovanejších právnych káuz v Slovenskej republike za posledných niekoľko rokov...

(f) Podľa názoru sťažovateľa zo všetkých okolností prípadu je zrejmé, že prezident porušil práva sťažovateľa vedome a úmyselne. Okrem iných okolností je to preukázané:

(i) jeho všeobecne známym verejným vyhlásením, že sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora nikdy nevymenuje...

(ii) jeho vymenovaním nového generálneho prokurátora v čase, keď ešte nebolo známe rozhodnutie Ústavného súdu o posúdení napadnutého rozhodnutia, ktoré prezidentovi umožňovalo vymenovať nového generálneho prokurátora.

(g) Uvedomujeme si, že pri určovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia Ústavným súdom hrá významnú úlohu aj predchádzajúca prax Ústavného súdu v rovnakých alebo porovnateľných prípadoch... v histórii Ústavného súdu podľa názoru a vedomia sťažovateľa neexistuje prípad, ktorý by bol s prejednávanou vecou porovnateľný a bolo by v ňom potrebné priznávať primerané finančné zadosťučinenie...

(h) Vzhľadom na vyššie uvedené si na záver tohto odôvodnenia dovoľujeme vysloviť názor, že sú dané všetky dôvody na to, aby aj výška prípadného priznaného primeraného finančného zadostučinenia v tejto veci bola bezprecedentná...»

Sťažovateľ v súvislosti vo vzťahu k svojmu návrhu, ktorým sa alternatívne domáha priznania primeraného finančného zadostučinenia, zároveň uvádza, že v prípade, ak mu bude finančné zadostučinenie priznané, „*ho použije na dobročinný účel, ktorý bude zverejnený*“, čo považuje za dôležité uviesť, „*... aby bolo zrejmé, že... pri navrhovaní výšky primeraného finančného zadostučinenia koná v dobrej viere a nesleduje tým žiaden vlastný materiálny záujem*“.

II.

Ďalší priebeh konania

II.1 Námietky predpojatosti vznesené účastníkmi konania

Ústavný súd zaevidoval sťažnosť sťažovateľa pod sp. zn. Rvp 11/2013 a podľa v tom čase platného rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 29. februára 2012 do 28. februára 2013 (ďalej aj „platný rozvrh práce“) ju pridelenil sudcovi Petrovi Brňákovi ako sudcovi spravodajcovi, ktorý je členom I. senátu ústavného súdu; jeho ďalšími členmi sú sudkyňa Marianna Mochnáčová a sudca Milan Ľalík. V nadväznosti na pridelenie veci I. senátu ústavného súdu bolo ústavnému súdu 9. januára 2013 telefaxom a následne 14. januára 2013 aj osobne doručené podanie sťažovateľa, v ktorom vzniesol námietku predpojatosti proti sudcom ústavného súdu Petrovi Brňákovi a Milanovi Ľalíkovi. O tejto námietke sťažovateľa rozhodol ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 44/2013 z 24. januára 2013 tak, že namietaných sudcov vylúčil z výkonu sudcovskej funkcie v konaní o veci sťažovateľa.

Následne bola vec sťažovateľa v súlade s platným rozvrhom práce ústavného súdu pridelená novému sudcovi spravodajcovi – sudcovi Ladislavovi Oroszovi (ako sudcovi zastupujúcemu vylúčeného sudcu Petra Brňáka), pričom v súlade s týmto rozvrhom práce sa

ďalším členom senátu, ktorý má (mal) o sťažnosti sťažovateľa rozhodovať, stal sudca Ján Luby (ako sudca zastupujúci vylúčeného sudcu Milana Ľalíka).

Dňa 27. januára 2013, teda bezprostredne po pridelení sťažnosti novému sudcovi spravodajcovi, prezident (v tom čase Ivan Gašparovič, pozn.) doručil ústavnému súdu námietku predpojatosti proti sudcovi Ladislavovi Oroszovi a sudcovi Jánovi Lubymu, o ktorej mal v súlade s platným rozvrhom práce rozhodovať II. senát ústavného súdu (ďalej aj „námietkový senát“). V ďalšom priebehu konania bola ústavnému súdu 14. februára 2013 doručená námietka prezidenta vznesená proti všetkým členom námietkového senátu (sudcovi Lajosovi Mészárosovi, sudcovi Sergejovi Kohutovi a sudcovi Jurajovi Horváthovi) a následne 20. februára 2014 námietka predpojatosti vznesená sťažovateľom proti dvom členom III. senátu ústavného súdu (sudcovi Jánovi Auxtovi a sudcovi Ľubomírovi Dobříkovi), ktorí mali rozhodovať o námietkach predpojatosti prezidenta proti členom námietkového senátu.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti bola vec sťažovateľa v časti týkajúcej sa rozhodovania o námietkach predpojatosti v súlade s čl. IV bodom 2 rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2013 do 28. februára 2014 pridelená tzv. 0. (nultému) senátu ústavného súdu. Bezprostredne po pridelení veci 0. senátu ústavného súdu (14. marca 2013) prezident vzniesol námietku predpojatosti proti dvom členom 0. senátu (sudkyňi Ľudmile Gajdošíkovej a sudcovi Rudolfovi Tkáčikovi) a následne (19. marca 2013) vzniesol námietku predpojatosti proti ostatnej členke 0. senátu (sudkyňi Ivette Macejkovej) aj sťažovateľ.

Keďže v zmysle dodatku č. 1 k rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2013 do 28. februára 2014 sa na námietky vznesené proti sudcom tzv. 0. senátu ústavného súdu vytvorenému na základe čl. IV bodu 2 označeného rozvrhu práce neprihliada, rozhodol 0. senát ústavného súdu uznesením sp. zn. 0. ÚS 1/2013 z 29. júla 2013 o nevyhlúčení sťažovateľom namietaných sudcov III. senátu ústavného súdu (sudcu Jána Auxta a sudcu Ľubomíra Dobříka). Následne III. senát ústavného súdu uznesením sp. zn. III. ÚS 550/2013 z 5. novembra 2013 vylúčil všetkých členov

námietkového senátu z rozhodovania o námietkach predpojatosti vznesených prezidentom proti sudcovi Ladislavovi Oroszovi a sudcovi Jánovi Lubymu; o námietkach predpojatosti proti označeným sudcom však ústavný súd nerozhodol až do skončenia volebného obdobia prezidenta Ivana Gašparoviča.

Novozvolený prezident Andrej Kiska (ďalej aj „úradujúci prezident“) doručil ústavnému súdu 3. júla 2014 list č. 1521-2014-BA z 2. júla 2014 adresovaný predsedníčke ústavného súdu, v ktorom okrem iného uviedol:

„... Zložením sľubu pred Národnou radou Slovenskej republiky do Vašich rúk, vážená pani predsedníčka, napoludnie 15. júna 2014 som sa ujal funkcie prezidenta Slovenskej republiky. Týmto okamihom som sa stal aj osobou, ktorá reprezentuje účastníka týchto konaní o sťažnostiach Jozefa Čentéša podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ako účastník týchto konaní vyhlasujem, že nemám žiadne námietky voči sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky a ani sa nestotožňujem s námietkami zaujatosti vznesenými bývalým prezidentom Slovenskej republiky Ivanom Gašparovičom.

Navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v oboch konaniach vedených pod sp. zn. Rvp 3901/2011 a Rvp 11/2013 bez zbytočného odkladu konal a rozhodol.“

V nadväznosti na označený list úradujúceho prezidenta plénum ústavného súdu na neverejnom zasadnutí konanom 9. júla 2014 prerokovalo ďalší postup vo veciach sťažností sťažovateľa vedených pod sp. zn. III. ÚS 427/2012 a sp. zn. Rvp 11/2013 a prijalo toto uznesenie:

„1. berie na vedomie list prezidenta Slovenskej republiky Andreja Kisku č. 1521-2014-BA z 2. júla 2014, ktorý bol predsedníčke Ústavného súdu Slovenskej republiky Ivette Macejkovej doručený 3. júla 2014...

2. konštatuje, že v zmysle platného Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie 1. 3. 2014 – 28. 2. 2015 v súlade s čl. III. bodom 1 písm. b) a c) rozvrhu stanovilo, že...

b) vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 11/2013 z 3. januára 2013 bude rozhodovať senát v zložení:

*predseda senátu a sudca spravodajca Ladislav Orosz
sudkyňa Marianna Mochnáčová
sudkyňa Ľudmila Gajdošíková...“*

Vychádzajúc z citovaného uznesenia pléna ústavného súdu, predseda 0. senátu ústavného súdu – sudca Rudolf Tkáčik – listom z 10. júla 2014 oznámil sudcovi spravodajcovi, že „*sa predpokladané rozhodovanie 0. senátu ústavného súdu o námietkach predpojatosti voči sudcom Jánovi Lubymu a Ladislavovi Oroszovi stalo bezpredmetným, preto Vám v prílohe tohto listu predkladám spis sp. zn. Rvp 10267/2013, ktorý mi bol pôvodne pridelený ako predsedovi 0. senátu ústavného súdu a zároveň sudcovi spravodajcovi na účely jeho pripojenia k spisu sp. zn. Rvp 11/2013 a ďalšieho postupu vo veci“*.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a následne o nej aj rozhodoval senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

II.2 Prijatie sťažnosti na ďalšie konanie a príprava verejného ústneho pojednávania

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 397/2014-65 z 23. júla 2014 (ďalej len „uznesenie o prijatí sťažnosti“) ju v časti namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny, ako aj práva podľa čl. 25 písm. c) paktu napadnutým rozhodnutím prezidenta prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

V nadväznosti na uznesenie o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu 23. júla 2014 rozhodol, že bez ohľadu na návrhy účastníkov konania bude o sťažnosti rozhodovať na verejnom ústnom pojednávaní. Ústavný súd rozhodol o tomto procesnom postupe predovšetkým s ohľadom na skutočnosť, že medzi

skutkovými tvrdeniami prezidenta o okolnostiach výsluchu poslanca národnej rady Igora Matoviča, ktorý uskutočnil sťažovateľ 29. júla 2011 (ďalej aj „výsluch I. Matoviča“), obsiahnutými v napadnutom rozhodnutí prezidenta (priebeh označeného výsluchu bol podľa napadnutého rozhodnutia jedným z dôvodov, ktorým prezident odôvodnil nevymenovanie sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora, pozn.) a tvrdeniami sťažovateľa obsiahnutými v sťažnosti sú rozpory, ktoré je nevyhnutné na účely objektívneho rozhodnutia o sťažnosti objasniť.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd podľa § 31 ods. 2 zákona o ústavnom súde listom z 1. augusta 2014 požiadal prezidenta Andreja Kisku ako účastníka konania o vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľa, ako aj predloženie fotokópie napadnutého rozhodnutia a zároveň mu oznámil, že o sťažnosti rozhodne na verejnom ústnom pojednávaní.

Úradujúci prezident reagoval na list sudcu spravodajcu listom z 28. augusta 2014, doručeným ústavnému súdu 3. septembra 2014. V označenom liste sa okrem iného uvádza:

„... Procesné stanovisko prezidenta Slovenskej republiky v tomto konaní sa obmedzí, so zreteľom na to, že osoba, ktorá reprezentuje tohto účastníka konania sa oproti osobe, ktorej ústavnosť rozhodnutia ústavný súd preskúmava, zmenila, len na základné vyjadrenie sa.

Zásadným problémom v tomto konaní je, či je možné nevymenovanie sťažovateľa za generálneho prokurátora z dôvodov obsiahnutých v liste prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča považovať za také rozhodnutie, ktoré splňa, skutkovo a ústavne, všetky kritériá vymedzené vo výklade Ústavy Slovenskej republiky a ústavných zákonov v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. októbra 2012 sp. zn. PL. ÚS 4/2012...

Vyriešenie tejto zásadnej otázky je však vecou správneho právneho posúdenia skutkových poznatkov uvedených v napadnutom rozhodnutí prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča, predovšetkým či dôvody na nevymenovanie vychádzajúce z týchto skutkových údajov sú alebo nie sú svojvoľné.

Prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska ponecháva toto právne posúdenie v celom rozsahu na senát ústavného súdu; tento netypický procesný návrh má svoje opodstatnenie v skutočnostiach, ktoré sú aj ústavnému súdu všeobecne známe.

Po prvé, senát ústavného súdu skúma, či rozhodnutím bývalého prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča došlo alebo nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa Jozefa Čentéša. Ivan Gašparovič však už nemá žiadnu procesnú možnosť vyjadriť svoj právny názor na predmet tohto konania pred ústavným súdom.

Po druhé, rozhodnutie neviaže a ani nemôže zaväzovať prezidenta Slovenskej republiky, ktorý práve vykonáva funkciu hlavy Slovenskej republiky na to, aby bránil rozhodnutie bývalého prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča v konaní pred ústavným súdom bez ohľadu na jeho názor na ústavnosť a skutkovú správnosť napadnutého rozhodnutia...“

Uznesenie o prijatí sťažnosti ústavný súd v liste z 1. augusta 2014 doručil tiež právnenému zástupcovi sťažovateľa a zároveň mu oznámil, že o sťažnosti bude rozhodovať na verejnom ústnom pojednávaní. Právny zástupca sťažovateľa v reakcii na uznesenie o prijatí sťažnosti doručil ústavnému súdu 6. augusta 2014 podanie označené ako „*Doplnenie sťažnosti zo dňa 3. augusta 2014*“ (ďalej aj „*doplnenie z 3. augusta 2014*“), v ktorom sa zamerlal na doplnenie odôvodnenia tej časti sťažnosti, ktorou sa domáha vrátenia veci na ďalšie konanie prezidentovi v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ v doplnení z 3. augusta 2014 najmä uvádza:

„... Týmto podaním si dovoľujeme sťažnosť doplniť o odôvodnenie návrhu sťažovateľa v bode III. petitu sťažnosti, ktorým sťažovateľ navrhuje po zrušení napadnutého rozhodnutia prezidenta vrátiť vec prezidentovi na ďalšie konanie podľa čl. 127 ods. 2 tretej vety Ústavy.

... V konaní, ktorého predmetom je posúdenie porušenia základných práv a slobôd, má v prípade konštatovania porušenia základného práva alebo slobody v zásade nastúpiť naturálna reštitúcia, t. j. náprava porušenia uvedením veci do stavu pred porušením...

... Ústava aj ZoUS pamätajú aj na prípady, kedy náprava porušeného práva je nemožná, a pre tieto prípady pripúšťajú možnosť priznania primeraného finančného zadostučinenia. Priznanie primeraného finančného zadostučinenia však vzhľadom na svoju povahu nie je nápravou porušenia práva, ale len subsidiárnou náhradou za ujmu spôsobenú porušením práva...

V kontexte prejednávanej veci je vrátenie veci prezidentovi na ďalšie konanie podľa nášho názoru právne možné, nakoľko jeho dôsledky sú úplne predvídateľné...

Vrátenie veci prezidentovi na ďalšie konanie by... navrátilo sťažovateľovi status kandidáta na vymenovanie za generálneho prokurátora navrhnutého prezidentovi...

... v súčasnosti je funkcia generálneho prokurátora obsadená, čo predstavuje dočasnú právnu prekážku vymenovania sťažovateľa do tejto funkcie kým sa táto funkcia zákonným spôsobom neuvoľní. Táto prekážka má dočasný charakter...

Ak v čase... skončenia funkčného obdobia súčasného generálneho prokurátora bude mať sťažovateľ navrátený svoj status kandidáta navrhnutého prezidentovi na vymenovanie... bude sťažovateľ môcť byť do funkcie generálneho prokurátora bez ďalšieho vymenovaný, a Národná rada Slovenskej republiky nebude mať ani dôvod ani možnosť v danom čase zvoliť iného kandidáta až do opätovného rozhodnutia prezidenta o sťažovateľovi...“

V ďalšej časti doplnenia z 3. augusta 2014 sťažovateľ v prospech citovaného poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 478/2011 z 21. júna 2012, ktorým rozhodol o porušení ústavou garantovaných práv vládou Slovenskej republiky (ďalej aj „vláda“) odvolaného generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne, zrušil napadnuté uznesenie o odvolaní a vec jej vrátil na ďalšie konanie, a vyslovuje názor, že nie sú mu známe „... žiadne skutočnosti, ktoré by daný prípad nezákonne odvolaného generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne odlišovali od prejednávaneho prípadu sťažovateľa... Podľa nášho názoru neexistuje nič, čím by bolo možné rozumne a objektívne odôvodniť odklon od judikatúry Ústavného súdu pod sp. zn. IV. ÚS 478/2011 v prejednávanej veci sťažovateľa ohľadom vrátenia veci odporcovi na ďalšie konanie...

Preto trváme na našom pôvodnom návrhu v bode III. petitu sťažnosti, ktorým sťažovateľ navrhuje po zrušení napadnutého rozhodnutia prezidenta vrátiť vec prezidentovi na ďalšie konanie podľa čl. 127 ods. 2 tretej vety Ústavy a § 56 ods. 3 písm. b) ZoUS.

... v prípade zabezpečenia obnovenia stavu veci pred porušením práva sťažovateľa vrátením veci prezidentovi na ďalšie konanie v súlade s bodom III. petitu sťažnosti sťažovateľ netrvá na priznaní primeraného finančného zadostučinenia...“.

Sudca spravodajca v súvislosti s prípravou verejného ústneho pojednávania listom z 1. augusta 2014 vyzval v zmysle § 31 ods. 2 zákona o ústavnom súde generálneho prokurátora JUDr. Jaromíra Čižnára, aby mu predložil disciplinárny a skartačný poriadok Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“), oznámil mená a kontaktné adresy osôb, ktoré by mohli ústavnému súdu poskytnúť svedectvo o okolnostiach výsluchu I. Matoviča, a prípadne poskytol ďalšie informácie, resp. podklady, ktoré by mohli prispieť k objektívnemu rozhodnutiu o sťažnosti sťažovateľa, a to aj s poukazom na jeho osobné vyjadrenia, ktoré poskytol tlači bezprostredne po prijatí sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie.

Generálny prokurátor JUDr. Jaromír Čižnár v reakcii na výzvu ústavného súdu v liste z 2. septembra 2014 oznámil mená a kontaktné adresy štyroch zamestnancov generálnej prokuratúry a meno jedného prokurátora generálnej prokuratúry, ktorí by mohli poskytnúť svedectvo o výsluchu poslanca I. Matoviča, a zároveň predložil ústavnému súdu príkaz generálneho prokurátora Slovenskej republiky zo 4. septembra 2006, ktorým sa vydáva registratúrny poriadok prokuratúry (jeho súčasťou je aj skartačný poriadok), a oznámil, že disciplinárny poriadok generálnej prokuratúry nie je upravený interným služobným predpisom, pričom uviedol, že pri uplatňovaní disciplinárnej zodpovednosti prokurátorov sa postupuje podľa príslušných ustanovení zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd nariadil pojednávanie na 23. október 2014 so začiatkom o 10.00 h, o čom riadne a včas informoval účastníkov konania. Ústavný súd na verejné ústne pojednávanie predvolal ako svedkov poslanca národnej rady Igora Matoviča (ďalej aj „svedok Matovič“), prokurátora generálnej prokuratúry JUDr. T. Š. (ďalej aj „svedok Š.“) a štyroch ďalších zamestnancov generálnej prokuratúry označených v liste generálneho prokurátora z 2. septembra 2014.

II.3 Verejné ústavne pojednávajúce uskutočnené 23. októbra 2014

Verejného ústneho pojednávajúce (ďalej len „pojednávajúce“) sa zúčastnili sťažovateľ a jeho právny zástupca. Úradujúci prezident, resp. ním splnomocnený zástupca prof. JUDr. J. M., PhD., sa z účasti na pojednávajúce ospravedlnil s poukazom na svoje vyjadrenie obsiahnuté v liste z 28. augusta 2014. Ústavný súd po otvorení pojednávajúce konštatoval, že neexistuje žiadna prekážka, ktorá by bránila uskutočniť pojednávajúce bez účasti úradujúceho prezidenta (resp. jeho zástupcu) ako účastníka konania.

Sudca spravodajca v úvodnej časti pojednávajúce oboznámil s doterajším priebehom konania a následne vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na prednesenie úvodného slova. Právny zástupca sťažovateľa sa v úvodnom slove zameril na odôvodnenie tej časti petitu, ktorou sa sťažovateľ domáha vrátenia veci na ďalšie konanie prezidentovi (k tomu pozri argumentáciu v doplnení z 3. augusta 2014 v časti II.2 tohto nálezu), pričom v tejto súvislosti uviedol, že v prípade, ak by ústavný súd vyhovel tejto časti petitu a „... *popri vrátení veci rozhodol sťažovateľovi priznať aj nejakú finančnú kompenzáciu za to..., tak, samozrejme, nebránime sa tomu, ale ani na tom netrváme*“. Právny zástupca sťažovateľa zároveň uviedol, že „*Alternatívne, ak ústavný súd by dospel k záveru, že teda nie je možné vec vrátiť na ďalšie konanie, tak v takom prípade navrhujeme priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške... 150 000 euro...*“.

Bezprostredne po začatí verejného ústneho pojednávajúce bolo vo veci konajúcemu senátu doručené podanie doc. JUDr. Ivana Gašparoviča, CSc. (ďalej len „bývalý prezident“), označené ako „*k sp. zn. I. ÚS 397/2014 pre krátkosť času URGENTNE PRIPOJIŤ K SPISU*“ (podanie bolo osobne doručené na detašované pracovisko Kancelárie ústavného súdu v Bratislave 23. októbra 2014 o 9.55 h, t. j. 5 minút pred začiatkom pojednávajúce, pozn.). V označenom podaní bývalý prezident argumentuje predovšetkým tým, že je (stále) účastníkom konania o sťažnosti sťažovateľa, keďže „*Sťažnosť smerovala*

voči rozhodnutiu Prezidenta Slovenskej republiky, ktorým som bol v čase prijatia rozhodnutia ako i v čase ústavnej sťažnosti a týmto rozhodnutím som naplňal svoju ústavou upravenú povinnosť dohliadať na riadny chod ústavných orgánov cez prizmu vlastného presvedčenia, úsudku, prostredníctvom odôvodneného nie svojvoľného rozhodnutia. Z logiky veci, ako i z procesného hľadiska (z dôvodu absencie procesného rozhodnutia o procesnom nástupníctve na strane toho voči komu sťažnosť smeruje) mám teda za to, že účastníkom konania v právnom postavení toho voči komu návrh smeruje som ja a nie súčasný Prezident Slovenskej republiky, Ing. Andrej Kiska.

Z vyššie uvedených dôvodov rovnako... namietam preto aj zákonnosť senátu, ktorý v zmysle verejne dostupných zdrojov bude vo veci konať dňa 23. 10. 2014. Zdôrazňujem, že vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci ide o rozhodnutie prijaté na základe môjho zváženia, pričom práve táto úvaha, ktorá nemá objektivizované mantinely poukazujem na to, že... je subjektívnym myšlienkovým postupom konkrétnej osoby.

Pokiaľ ide o medializované späťvzatie mojich námietok súčasným Prezidentom Slovenskej republiky mám za to, že ÚS na takéto späťvzatie nemôže prihliadať, pretože mnou vznesené námietky zaujatosti boli... mojimi osobnými námietkami.

Trvám z uvedených dôvodov na tom, aby ÚS SR o mojich námietkach zaujatosti rozhodol predtým, než bude konať vo veci samej...

Z dôvodu právnej istoty, v prípade, ak by sa ÚS SR napriek vyššie uvedeným skutočnostiam nestotožnil s vyššie uvedeným výkladom, že som stále účastníkom konania, žiadam, aby ma ÚS SR pribral do konania v procesnom postavení vedľajšieho účastníka nakoľko je nepochybné, že mám právny záujem na výsledku konania...“.

V nadväznosti na obsah označeného podania bývalého prezidenta predseda senátu prerušil pojednávanie na 15 minút a následne oboznámil jeho účastníkov s uznesením, v ktorom vo veci konajúci senát ústavného súdu

- a) vzal na vedomie podanie bývalého prezidenta doručené mu 23. októbra 2014,
- b) konštatoval, že v zmysle ústavy, zákona o ústavnom súde, doterajšej judikatúry ústavného súdu, ako aj uznesenia pléna ústavného súdu č. Spr 892/2014 z 9. júla 2014 bývalý prezident nie je účastníkom konania, pričom zákon o ústavnom súde nepozná v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy inštitút vedľajšieho účastníka,

c) rozhodol vzhľadom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci o tom, že predloží bývalému prezidentovi sťažnosť sťažovateľa a jej doplnenia, ako aj záznam z priebehu verejného ústneho pojednávania uskutočneného 23. októbra 2014 na vyjadrenie a následne o sťažnosti rozhodne.

Po prerušení pojednávania ústavný súd vypočul svedka Matoviča, ktorý vo svojej výpovedi popísal podrobnosti svojho výsluchu, ako aj opakovaného výsluchu uskutočneného 29. júla 2011 sťažovateľom. Z výpovede svedka Matoviča vyplýva, že medzi jeho výpoveďou počas prvého výsluchu (zápisnica o ňom bola skartovaná a záznam o ňom bol vymazaný z počítača svedka Š., pozn.) a opakovaného výsluchu neboli obsahové rozdiely. Svedok Matovič tiež upozornil na skutočnosť, že sťažovateľom nebol vypočúvaný „vo veci voľby kandidáta na generálneho prokurátora (ako sa uvádza v napadnutom rozhodnutí prezidenta, pozn.). *On ma vypočúval v mojej vlastnej iniciatíve, vo veci vlastne tej politickej korupcie, takže táto argumentácia, teda v argumentácii pána prezidenta Gašparoviča bola úplne mylná...“*.

Ako ďalšia svedkyňa bola vypočutá M. N., zamestnankyňa generálnej prokuratúry v pracovnom zaradení odborný referent trestného odboru (ďalej len „svedkyňa N.“), ktorá bola prítomná počas prvého výsluchu poslanca I. Matoviča sťažovateľom. Podľa svedkyne N. výsluch prebiehal „štandardne... trval asi dve hodinky, potom som to nanečisto vytlačila tú zápisnicu, ešte tam boli nejaké nedostatky, takže to sa tam poopravovalo ešte... keď už to bolo opravené, akože finálna podoba tej zápisnice, tak sa to vytlačilo dvakrát a nechala som ich samých v kancelárii“ (sťažovateľ a poslanca I. Matoviča, pozn.). K strate záznamu z výpovede poslanca I. Matoviča z počítača svedkyňa uviedla, že „... som sa spýtala teda, že či bude uložená zápisnica do počítača, lebo sa písalo v kancelárii riaditeľa trestného odboru, lebo pán docent mal zatečenú kanceláriu, kde sa nedalo uskutočniť tento výsluch, tak pán docent povedal, že nemám ukladať zápisnicu, stačí len, aby bola vytlačená v tejto písomnej forme, tak som to tak poslúchla, neuložila som zápisnicu, iba vytlačila teda dvakrát a nechala som ju tam u nich na stole, oni spolu to tam asi podpisovali...“. O tom, že zápisnica bola skartovaná, sa svedkyňa N. „Dozvedela... od vtedajšieho, teda zastupujúceho námestníka bývalého pána generálneho prokurátora Trnku, ktorý mi telefonoval v sobotu.

Áno, od neho som sa to dozvedela, že či som to skartovala, sa ma spýtal...“. Na otázku členky senátu ústavného súdu sudkyne M. Mochnáčovej svedkyňa N. uviedla, že zápisnicu o výsluchu ako jej vyhotoviteľka nepodpisovala.

V reakcii na výsluch svedkyne N. sťažovateľ uviedol, že záznam o výsluchu sa neukladal do počítača preto, *„lebo to bolo na cudzom počítači a viedla ma k tomu obava tá, aby sa z toho počítača tá informácia nedostala von, lebo aj pán Matovič mi uviedol, že nerád by bol, aby tá výpoveď chodila internetom...“.*

Ďalej ústavný súd vypočul ako svedkyňu I. B., zamestnankyňu generálnej prokuratúry (ďalej len „svedkyňa B.“), ktorá bola ako zapisovateľka prítomná na opakovanom výsluchu poslanca I. Matoviča sťažovateľom. Svedkyňa B. k okolnostiam opakovaného výsluchu uviedla, že *„... bola zavolaná na trestný odbor asi zhruba okolo tretej hodiny, aby som sa zúčastnila teda výsluchu pána Matoviča. ... začali sme teda potom písať tú novú, keďže sa to nepodarilo, tak sme začali písať tú novú zápisnicu na počítači v kancelárii pána doc. Čentéša zhruba okolo pol štvrtej mohlo byť tak asi, keď sme to začali písať. Zápisnicu sme zapísali, ja som ju vytlačila... pán Matovič ju podpísal, ja som ju takisto podpísala, takto skontroloval ju, podpísal, že s tým súhlasí...“.*

V reakcii na výpovede svedkyne N. a svedkyne B. sťažovateľ uviedol, že (prvý) *„výsluch prebiehal preto v kancelárii dr. Š., že predtým pršalo a mne nedolieha okno a natieklo mi, tak ja som si tie spisy... porozkladal po kancelárii, aby preschli a vzhľadom k tomu... som dr. Š., vtedajšieho môjho nadriadeného, požiadal, aby mi umožnil vykonať ten výsluch na jeho počítači. Tak jednoducho na jeho počítači sme ten výsluch vykonali, zapisovala pani svedkyňa M. N., vytlačilo sa to, podpísali sme to, potom som povedal, pretože pán Matovič mal tú obavu, aby sa to nedostalo von, nebol to môj počítač, hovorím, neukladajme to, máme to v papierovej podobe, lebo to je rozhodujúce, a potom pán Matovič odišiel, ja keď som to zistil svoju chybu, tak potom... mu bolo volané a on prišiel s odstupom toho času, ako on uviedol, zhruba, znovu vykonali sme ten výsluch s tým, že zapisovala pani svedkyňa I. B., vytlačilo sa to, podpísalo sa to a potom jednoducho pán Matovič odišiel a tá druhá výpoveď zostala potom už aj v tom spise prokuratúry.“.*

Ďalej ústavný súd vypočul ako svedka Ing. I. A., zamestnanca generálnej prokuratúry v pracovnom zaradení informačný inžinier (ďalej len „svedok A.“), ktorý bol 29. júla 2011 privolaný do kancelárie riaditeľa trestného odboru, aby sa pokúsil obnoviť záznam o (prvom) výsluchu poslanca I. Matoviča v počítači, čo sa mu nepodarilo. Na otázku predsedu senátu, či to vie technicky vysvetliť, svedok uviedol: *„Viem, lebo je rozdiel či sa súbor, ktorý je v počítači nahratý, zmaže a potom obnoví, alebo či sa pri, jak sa píše ten súbor vo worde, na konci sa word spýta, či si prajete súbor uložiť alebo neuložiť. Pokiaľ dáte neuložiť, tak ten súbor už neobnovíte žiadnym spôsobom. Pokiaľ by ten súbor bol uložený a zmazal sa a potom sa robila tá obnova, tak je možné, že ten súbor sa ešte zachráni.“*

Ako svedkyňa bola ďalej vypočutá Ing. J. T. (ďalej len „svedkyňa T.“), zamestnankyňa generálnej prokuratúry, v čase výsluchu pracovne zaradená ako hovorkyňa generálnej prokuratúry. Svedkyňa T. uviedla, že sťažovateľ ju 29. júla 2011 vo večerných hodinách informoval, že *„poskytol televízii TA3 vyjadrenie s tým, že vzhľadom na skutočnosť, že odchádza na dovolenku... chcel, aby som poskytla novinárom, pokiaľ ma budú kontaktovať, prípadne agentúram TA SR a SITA informáciu o tom, že omylom skartoval výsluch pána poslanca. ... snažila som sa dovolať mobilným telefónom redaktora z agentúry SITA, ale ten mi nedvíhal telefón, tak som medzitým zavolala redaktorovi agentúry TA SR a spýtala som sa ho, či počuli o tejto informácii, či ju majú, či ich niekto kontaktoval s takouto informáciou, na čo mi potvrdil, že zatiaľ ju nemá a požiadala som ho, aby... poskytla som mu tú informáciu a požiadala som ho, aby ju ešte nezverejňoval, pretože si musím vzhľadom na charakter toho, čo sa stalo, overiť spôsob nášho informovania u svojich nadriadených.“*

Bezprostredne potom si svedkyňa T. vypočula správy na TA3, v ktorých odznela informácia, že nie *„... pán docent skartoval ten výsluch, ale že administratívne pracovníčky výsluch skartovali, preto bolo potrebné, aby som si v prvom rade u pána docenta ako prokurátora poskytujúceho informáciu overila, ktorá tá informácia vlastne je pravá, a vlastne ju nejakou formou napravila.“*

Svedkyňa T. sa nepodarilo v priebehu víkendu (výsluch prebiehal v piatok, pozn.) ani v pondelok so sťažovateľom kontaktovať, keďže bol na dovolenke, pričom v pondelok sa

uskutočnila porada vedenia generálnej prokuratúry, ktorého členovia vedeli „... z monitoringu..., že takéto niečo odznelo a na základe požiadavky aj som informovala, že teda ma informoval pán docent o tom, v piatok, že skartoval ten výsluch... po porade vedenia sa... rozhodli o tom, že vydám stanovisko generálnej prokuratúry pre agentúrne redakcie, pre SITU a TA SR, ktoré sme následne aj vydali, kde generálna prokuratúra poprela, že by skartovali výsluch administratívne pracovníčky, a vysvetlila postup, akým sa na generálnej prokuratúre postupuje a narába s výsluchom.“.

Sťažovateľ v reakcii na výsluch svedkyne T. okrem iného potvrdil, že ju skutočne požiadal o to, aby „cez TA SR a SITA bola uverejnená informácia, že ja som skartoval tú výpoveď... Ja som potom odchádzal do Chorvátska, ja som ani nepredpokladal, že takéto informácia nebude na TA SR a SITA.“. Sťažovateľ zároveň uviedol, že o tom, že skartoval omylom zápisnicu „informoval v prvom rade môjho nadriadeného, dr. Š., ktorému som to všetko povedal, a pokiaľ ide o tú nepresnú informáciu v TA3, tak tá vznikla tým spôsobom, že ja som vypočúval pána Matoviča a zavolali mi z TA3... ja som povedal, skartovala to, vymazala to, povedal som, vymazala to, myslím, že administratívna pracovníčka, ale ja som nepovedal mu to, že na základe môjho pokynu, to znamená, že ja som to nezastieral..., že ona konala, pani M. N. konkrétne, na môj pokyn to neuložila, tak ja som volal pani inžinierke hovorím, prosím vás, dajte to von, aby sa nestalo to, že bude niekto si myslieť, že ja zhadzujem zodpovednosť na niekoho iného. A s tým som odchádzal na dovolenku, že tá informácia bude uverejnená, vedel o tom riaditeľ trestného odboru, vedel o tom pán Matovič, vedela o tom aj pani I. B... skutočne ja, moji nadriadení, dr. Š., pani Ing. T. z tlačového, pani I. B. aj pán A., keď tam boli v tej miestnosti, tak vedeli, že ja som to urobil, ja som na nikoho sa nevyhováral. Takže zodpovednosť som niesol ja a tak som to vysvetlil po návrate aj vedeniu generálnej prokuratúry... a bolo to vyhodnotené ako ľudský omyl a myslím si, že aj generálna prokuratúra nie možno v auguste, ale s odstupom niekoľkých mesiacov vydala stanovisko, že to bol ľudský omyl...“.

Ústavný súd následne pristúpil k výsluchu JUDr. T. Š., prokurátora generálnej prokuratúry, ktorý v čase výsluchu poslanca I. Matoviča pôsobil vo funkcii riaditeľa jej trestného odboru a bol priamym nadriadeným sťažovateľa. Svedok Š. vo svojej výpovedi

okrem iného uviedol, že „... predmetná vec bola docentovi Čentéšovi pridelená na základe rozhodnutia generálneho prokurátora. Docent Čentéš si pripravil podklady a poprosil ma, či môžem uvoľniť moju kanceláriu, nakoľko v jeho kancelárii bol havarijný stav... Na monitor počítača som mu pripravil podklad zápisnice o podanom vysvetlení s tým, že... potom som kanceláriu opustil a docentovi Čentéšovi som umožnil v tej kancelárii vykonať úkon trestného konania. Do kancelárie som sa vrátil až po vykonaní úkonu, bolo to okolo 13. hodiny, v piatok, keď si dobre pamätám. Keď som došiel, tak... som ho poprosil, aby mi ju (zápisnicu, pozn.) ukázal, chcel som si ju pozrieť ako nadriadený, čo pán poslanec Matovič vypovedal. Pán docent odbehol do svojej kancelárie, po chvíli došiel, povedal, že ju nemôže nájsť, začal ju hľadať a povedal mi, že ju zrejme omylom kancelária pri likvidovaní podkladov skartovala. Požiadal som kolegynku, aby otvorila teda môj počítač, že ju vytlačíme opätovne, a zavoláme pána poslanca, aby ju znova podpísal. Robili sme, keďže to nešlo, nakoľko povedala, že pán docent dal pokyn vymazať zápisnicu aj z môjho počítača, tak sme hľadali spôsob s vedúcim, resp. so správcom siete, či by sme tú zápisnicu nevedeli obnoviť na mojom počítači. Okolo pol druhej došiel pán Ing. Matovič, pán Mgr. Matovič s tým teda, že sme mu teda objasnili, čo sa stalo, a aj on volal nejakému priateľovi, či by sme nevedeli nájsť program, ktorý by vedel túto zápisnicu, ktorá bola v mojom počítači nenájdená, či by sme ju nevedeli obnoviť. Nakoľko to, prišiel aj dajaký jeho odborník, alebo ním zavolaný odborník, ktorý sa s naším správcom siete, Ing. A., pokúsil túto zápisnicu vytiahnuť, ale... zápisnicu sa nám nepodarilo obnoviť. Potom sme rozhodli, teda pán doktor rozhodol, že pána Mgr. Matoviča opätovne vypočuje a tento úkon vykoná.“.

Na otázku predsedu senátu ako hodnotil ako vtedajší priamy nadriadený pochybenie sťažovateľa, ktorého sa dopustil pri výsluchu I. Matoviča, svedok Š. uviedol, že „Keď mi pán docent oznámil, že kancelária toto skartovala a že to treba obnoviť a urobiť nový výsluch, následne potom neskôr povedal, že zrejme sa to podarilo jemu, tak ja som to považoval za obyčajný ľudský omyl, stane sa. Kto nerobí, sa nepomýli.“.

V záverečnej časti verejného ústneho pojednávania vystúpil právny zástupca sťažovateľa, ktorý, vyhodnocujúc informácie, ktoré zazneli vo svedeckých výpovediach, zdôraznil, že ak prezident uviedol ako jeden z hlavných dôvodov nevymenovania

sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora jeho pochybenie pri výsluchu poslanca národnej rady I. Matoviča, tak si tým, „... prisvojil disciplinárnu právomoc nad sťažovateľom...“, pričom „v záujme zachovania objektivity a vylúčenia svojvôle by malo platiť, že ten dôvod odopretia prístupu k verejnej funkcii z dôvodu nejakého deliktu by mal byť prinajmenšom taký závažný, tak, aby sám osebe mohol byť dôvodom na pozbavenie tej funkcie, ak by ju daná osoba v tom okamihu zastávala. To je veľmi kľúčové. Pretože táto požiadavka podľa nás vyplýva z ústavného zákazu svojvôle a z požiadavky na rovnaké podmienky prístupu k verejným funkciám. Teda v kontexte fungovania prokuratúry pochybením, ktoré odôvodňuje pozbavenie funkcie generálneho prokurátora, môže byť iba právoplatné odsúdenie za trestný čin alebo právoplatné uznanie vinným z disciplinárneho deliktu spojené s uložením najzávažnejšieho disciplinárneho opatrenia, ktorým je odvolanie z funkcie generálneho prokurátora alebo pozbavenie funkcie prokurátora. ... za náhodné pochybenie pri zaznamenávaní výsluchu pána Matoviča sťažovateľ nielenže nebol postihnutý žiadnym disciplinárnym opatrením, ale ani nebolo voči nemu žiadne konanie iniciované, ktorého výsledkom by mohlo byť uloženie takéhoto opatrenia. ... Vzhľadom na extrémne nízku až nulovú závažnosť uvedeného pochybenia spojenú navyše s jeho okamžitou nápravou do dvoch hodín v daný, v ten istý deň, to disciplinárne orgány prokuratúry neurobili. ... rozhodli, že toto pochybenie nebolo disciplinárnym previnením. Napriek týmto skutočnostiam, ktoré sú nesporné, a dnes už môžeme povedať, že sú úplne nesporné, pretože ich potvrdili aj svedkovia vo svojich výpovediach, si teda prezident nad rámec svojich ústavných právomocí prisvojil aj právomoc disciplinárnu nad sťažovateľom, odoprel mu prístup k funkcii na základe dôvodu, ktorej oprávnený orgán vyhodnotil ako natoľko nezávažný, že nestál ani za iniciovanie disciplinárneho konania. A v skutočnosti toto my považujeme za možno najhrubšiu svojvôľu obsiahnutú v celom tom napadnutom rozhodnutí...“.

Následne ústavný súd uznesením odročil verejné ústne pojednávanie na 4. december 2014 so začiatkom o 10.00 h s tým, že sudca spravodajca doručí bývalému prezidentovi sťažnosť, jej doplnenia a zápisnicu o priebehu verejného ústneho pojednávania a umožní mu vyjadriť sa k veci.

II.4 Verejné ústne pojednávanie uskutočnené 4. decembra 2014

Sudca spravodajca v liste z 31. októbra 2014 zaslal sťažnosť, jej doplnenia a zápisnicu o priebehu verejného ústneho pojednávania uskutočneného 23. októbra 2014 právnenému zástupcovi bývalého prezidenta advokátovi JUDr. Petrovi Keltošovi, Mickiewiczova 2, Bratislava, a vyzval ho, aby zabezpečil vyjadrenie svojho klienta k sťažnosti a ďalšej dokumentácii v lehote 15 dní od doručenia, s upozornením, že ak v určenej lehote na výzvu nezareaguje, ústavný súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodne len na základe dokumentácie, ktorú má v súčasnosti k dispozícii.

Bývalý prezident svoje vyjadrenie k sťažnosti z 25. novembra 2014 (ďalej aj „vyjadrenie k sťažnosti“) prostredníctvom svojho právneho zástupcu ústavnému súdu doručil 27. novembra 2014. Kritizujúc doterajší postup senátu ústavného súdu konajúceho vo veci sťažovateľa vrátane jeho postupu na verejnom ústnom pojednávaní uskutočnenom 23. októbra 2014, právny zástupca bývalého prezidenta vo vyjadrení poukazuje na § 21 ods. 2 zákona o ústavnom súde („Účastníkmi konania sú navrhovateľ a prípadne ten, proti komu návrh smeruje...“) a na tomto základe tvrdí, že *„môj klient, ako fyzická osoba, je osobou proti ktorej návrh smeruje“*. Vychádzajúc z argumentácie uplatnenej vo vyjadrení k sťažnosti, sa bývalý prezident domáha, aby ústavný súd k nemu *„pristupoval ako k účastníkovi/vedľajšiemu účastníkovi konania, umožnil mu predložiť návrhy na vykonanie dokazovania (predovšetkým zadováženie spisu, v ktorom bol realizovaný výsluch poslanca I. Matoviča) a aby zopakoval verejné zasadnutie za jeho prítomnosti a umožnil mu klásť otázky svedkom a sťažovateľovi s právom na osobné ústne vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľa a celému konaniu, lebo jedine takýmto postupom môže byť realizované právo môjho klienta na súdnu a inú právnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde...“*. Bývalý prezident taktiež trvá na tom, aby pred rozhodnutím o sťažnosti sťažovateľa bolo rozhodnuté o jeho námietkach predpojatosti proti dvom členom senátu, ktoré boli uplatnené ešte v čase, keď vykonával funkciu prezidenta.

V podstatnej časti vyjadrenia k sťažnosti bývalý prezident, vychádzajúc z oprávnení prezidenta, ktoré možno vyvodíť z uznesenia ústavného súdu PL. ÚS 4/2012, opätovne uvádza dôvody, pre ktoré nevymenoval sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora.

Z vecného hľadiska bývalý prezident opakuje a podrobnejšie rozvádza argumentáciu obsiahnutú v napadnutom rozhodnutí a v tejto súvislosti polemizuje s argumentáciou sťažovateľa obsiahnutou v sťažnosti. Nad rámec argumentácie obsiahnutej v napadnutom rozhodnutí bývalý prezident spochybňuje ústavnosť zákona č. 153/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov, na základe ktorého sa mala uskutočniť voľba kandidátov na funkciu generálneho prokurátora 17. júna 2011 (v skutočnosti sa voľba sťažovateľa za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora uskutočnila podľa právnej úpravy platnej a účinnej pred schválením novelizácie rokovacieho poriadku vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd uznesením sp. zn. PL. ÚS 95/2011 z 15. júna 2011 pozastavil účinnosť napadnutých častí tejto novelizácie, pozn.). Bývalý prezident v tejto súvislosti uvádza, že *„Zostáva naďalej nezodpovedanou otázkou, či zákon, ktorým sa zmenila tajná voľba na voľbu verejnú s neskrývaným zámerom, aby si tým vládnuca väčšina zabezpečila zvolenie svojho kandidáta... nebol prijatý v rozpore s podstatnými náležitostiami demokratického právneho štátu a teda ultra vires kompetencie zákonodarcu.“*

Sumarizujúc dôvody, pre ktoré nevymenoval sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora, bývalý prezident predovšetkým uvádza:

«Prvým a základným dôvodom pre moje rozhodnutie o nevyzmenovaní sťažovateľa za generálneho prokurátora bol politický cirkus spojený s voľbou sťažovateľa ako jednoznačného neskrývaného nominanta vládnucej politickej koalície a jeho rola v tejto fraške...

Za dôležité však na tomto mieste považujem uviesť skutočnosť, že ja som v súvislosti s politickým cirkusom, spojeným s voľbou generálneho prokurátora viackrát jednoznačne vyjadril pre printové i elektronické médiá..., že nevyzmenujem do funkcie generálneho prokurátora takého kandidáta, ktorý vzíde z takejto zmanipulovanej voľby, a to bez ohľadu na to, či to bude Jozef Čentéš, alebo Dobroslav Trnka.

Druhým významným dôvodom bola skutočnosť, že sťažovateľ nedokázal zvládnuť tak jednoduchý úkon, ako je výsluch oznamovateľa – poslanca I. Matoviča a v súvislosti s týmto úkonom a nápravou procesných chýb, nerešpektoval celý rad vnútorných predpisov,

a hlavne že nepravdivo informoval, že protokoly neskartoval on, ale administratívna pracovníčka, k čomu sa neskôr priznal aj svojim nadriadeným...

Okolnosti súvisiace so skartáciou spisu označujem od začiatku za druhý najzávažnejší dôvod, pre ktorý som nevymenoval sťažovateľa za generálneho prokurátora, avšak za najzávažnejší dôvod od začiatku označujem „politický cirkus“ súvisiaci s voľbou sťažovateľa, ako kandidáta v Národnej rade Slovenskej republiky, ktorého sa sťažovateľ aktívne zúčastňoval. Týmto dôvodom sa ústavný súd na verejnom zasadnutí vôbec nezaoberal.»

Na tomto základe bývalý prezident navrhuje, aby ústavný súd sťažnosti sťažovateľa nevyhovel. Bývalý prezident zároveň žiada, aby vyjadrenie k sťažnosti bolo pripojené k spisu.

Ústavný súd zaslal vyjadrenie k sťažnosti pre informáciu a prípadné zaujatie stanoviska sťažovateľovi, ktorý elektronickou poštou a následne aj osobne doručil ústavnému súdu podanie označené ako „*Stanovisko sťažovateľa k písomnému vyjadreniu pána Ivana Gašparoviča k sťažnosti zo dňa 27. novembra 2014*“ (ďalej len „*stanovisko z 27. novembra 2014*“).

Na verejnom ústnom pojednávaní uskutočnenom 4. decembra 2014 predseda senátu najprv oboznámil s obsahom vyjadrenia bývalého prezident a k sťažnosti, ako aj skutočnosti, že sťažovateľ na toto vyjadrenie reagoval stanoviskom z 27. novembra 2014, ktoré je súčasťou spisu. Následne predseda senátu vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na vyjadrenie, či sťažovateľ ešte navrhuje vykonanie nejakého dôkazu. Po zápornej odpovedi právneho zástupcu sťažovateľa na uvedenú otázku senát ústavného súdu vyhlásil dokazovanie za skončené a predseda senátu udelil záverečné slovo právnenému zástupcovi sťažovateľa, resp. sťažovateľovi. Právny zástupca sťažovateľa po oboznámení s obsahom stanoviska z 27. novembra 2014 a zhodnotení doterajšieho priebehu konania uviedol, že sťažovateľ trvá na navrhovanom petite a domáha sa, aby mu ústavný súd nálezom vyhovel. Po záverečnom slove sťažovateľa ústavný súd prerušil verejné ústne pojednávanie na účely porady senátu a následne verejne vyhlásil nález.

III.

K účastníkom konania o sťažnosti sťažovateľa

Vzhľadom na argumentáciu bývalého prezidenta, v zmysle ktorej „*má v tomto konaní procesné postavenie účastníka konania, minimálne však vedľajšieho účastníka konania*“, považuje ústavný súd za potrebné vyjadriť sa k otázke účastníkov konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a to tak všeobecne, ako aj osobitne vo vzťahu k otázke účastníkov konania o sťažnosti sťažovateľa.

Zákon o ústavnom súde upravuje konanie pred ústavným súdom vo svojej tretej časti označenej nadpisom „Konanie pred ústavným súdom“ (§ 18 a nasl.). Tretia časť zákona o ústavnom súde sa skladá z dvoch hláv. Prvá hlava tretej časti zákona o ústavnom súde je označená nadpisom „Všeobecné ustanovenia“, pričom táto hlava sa ďalej vnútorne nečlení. Druhá hlava tretej časti zákona o ústavnom súde je označená nadpisom „Osobitné ustanovenia“ a člení sa celkom na 14 oddielov, v ktorých sú upravené jednotlivé typy konania pred ústavným súdom, pričom konanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je upravené v šiestom oddiele označenom nadpisom „Konanie o sťažnostiach“ a v rámci neho pod rubrikou „Konanie o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb“ (§ 49 – § 56). Z vnútornej systematiky tretej časti zákona o ústavnom súde vyplýva, že všeobecné ustanovenia obsiahnuté v jej prvej hlave sa uplatnia na všetky typy konania pred ústavným súdom, ak nie je v jednotlivých oddieloch druhej hlavy tretej časti zákona o ústavnom súde ustanovené inak.

V prvej hlave tretej časti zákona o ústavnom súde obsahujúcej ustanovenia vzťahujúce sa na všetky typy konania pred ústavným súdom je problematika účastníctva v konaní pred ústavným súdom upravená predovšetkým v ustanoveniach § 21 ods. 1 a 2.

Podľa § 21 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastníkmi konania sú navrhovateľ a prípadne ten, proti komu návrh smeruje, ako aj osoby, o ktorých to ustanovuje tento zákon.

Podľa § 21 ods. 2 zákona o ústavnom súde vedľajšími účastníkmi konania sú osoby, ktorým toto postavenie priznáva tento zákon, ak sa tohto postavenia nevzdajú. Majú v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastníci konania, konajú však iba za seba.

V šiestom oddiele druhej hlavy tretej časti zákona o ústavnom súde sú účastníci konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vymedzení v § 51, podľa ktorého účastníkmi konania sú sťažovateľ a ten, proti komu sťažnosť smeruje.

Pre interpretáciu § 51 zákona o ústavnom súde sú podstatné aj ďalšie ustanovenia šiesteho oddielu druhej hlavy tretej časti zákona o ústavnom súde, predovšetkým § 49 a § 50 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde.

Podľa § 49 zákona o ústavnom súde sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba (ďalej len „sťažovateľ“), ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 50 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie, proti komu sťažnosť smeruje.

Z citovaných ustanovení zákona o ústavnom súde možno vyvodit', že účastníkom konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy môže byť v postavení sťažovateľa fyzická osoba alebo právnická osoba a účastníkom konania, v postavení toho „proti komu sťažnosť smeruje“, môže byť orgán verejnej moci, o ktorom sťažovateľ tvrdí, že svojím rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom porušil jeho základné práva alebo slobody. Účastníkom konania na strane toho, proti komu sťažnosť smeruje, však v žiadnom prípade nemôže byť fyzická osoba, a to okrem iného aj preto nie, že nie je oprávnená vydávať rozhodnutia, opatrenia alebo vykonávať iné zásahy, ktorými by mohla spôsobiť porušenie základných práv alebo slobôd sťažovateľa. Navyše, ak by bola fyzická osoba v postavení osoby, proti ktorej sťažnosť inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby smeruje, išlo by o klasický

občianskoprávny spor, ktorého rozhodovanie je zverené do právomoci všeobecných súdov, a nie ústavného súdu.

V posudzovanej veci je účastníkom konania v postavení sťažovateľa nepochybne doc. JUDr. Jozef Čentíš, PhD., ktorý ústavnému súdu sťažnosť doručil, pričom vo svojej sťažnosti ako účastníka, proti ktorému sťažnosť smeruje (odporcu), označil prezidenta Slovenskej republiky s poznámkou „*toho času doc. JUDr. Ivan Gašparovič, CSc.*“, keďže tento v čase doručenia sťažnosti vykonával funkciu prezidenta, ktorému v zmysle čl. 102 písm. t) a čl. 150 ústavy patrí právomoc vymenúvať generálneho prokurátora. Právomoc vymenúvať a odvolávať generálneho prokurátora však prezidentovi Slovenskej republiky patrí preto, že je ústavným činiteľom (hlavou štátu podľa čl. 101 ods. 1 ústavy), a nie preto, že je fyzickou osobou (m. m. I. ÚS 92/97). Ústavný súd v tejto súvislosti už vyslovil autoritatívny právny názor, podľa ktorého „pri výkone svojich ústavných právomocí nemožno prezidenta republiky ako ústavného činiteľa súčasne považovať aj za fyzickú osobu.“ (I. ÚS 92/97).

Je nepochybné, že len fyzickej osobe, ktorá v relevantnom čase vykonáva funkciu prezidenta, sú zverené (patria) prezidentské právomoci, pričom žiadna iná fyzická osoba, a teda ani tá, ktorá v minulosti vykonávala funkciu prezidenta (bývalý prezident), nemôže tieto právomoci a s nimi spojené ďalšie oprávnenia (napr. procesné práva) vykonávať v čase, keď už patria novému prezidentovi. Nie je sporné, že napadnuté rozhodnutie bolo vydané v čase, keď funkciu prezidenta vykonával Ivan Gašparovič, ktorý za neho niesol ústavno-právnu zodpovednosť, a v tejto súvislosti aj bol účastníkom konania pred ústavným súdom o sťažnosti sťažovateľa, ktorá ale smeruje nie proti Ivanovi Gašparovičovi, ale prezidentovi Slovenskej republiky. Po tom, čo Ivanovi Gašparovičovi ako prezidentovi Slovenskej republiky uplynulo funkčné obdobie, do funkcie prezidenta nastúpil Andrej Kiska, ktorému od tohto okamihu (od okamihu zloženia sľubu v zmysle čl. 134 ústavy) patria všetky prezidentské právomoci a s nimi spojené ďalšie oprávnenia, ku ktorým nepochybne patria aj oprávnenia vyplývajúce z postavenia účastníka konania pred ústavným súdom. Zároveň je celkom nepochybné, že v tomto čase už Ivan Gašparovič nedisponuje žiadnymi oprávneniami, ktoré mu predtým vyplývali z funkcie prezidenta, teda už nie je

a ani nemôže byť účastníkom konania o sťažnosti sťažovateľa, a teda mu už nepatria ani procesné práva, ktoré zákon o ústavnom súde priznáva účastníkom konania.

Z uvedených východísk vychádzalo aj plénum ústavného súdu, keď prerokúvalo na svojom neverejnom zasadnutí konanom 9. júla 2014 list novozvoleného prezidenta Andreja Kisku z 2. júla 2014, v ktorom oznámil, že vstupuje do konania o sťažnostiach sťažovateľa ako osoba, ktorá reprezentuje účastníka týchto konaní (prezidenta), a zároveň tiež uviedol, že *„Ako účastník týchto konaní vyhlasujem, že nemám žiadne námietky voči sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky a ani sa nestotožňujem s námietkami zaujatosti vznesenými bývalým prezidentom Slovenskej republiky Ivanom Gašparovičom“*, pričom zároveň tiež navrhol, *„aby Ústavný súd Slovenskej republiky v oboch konaniach vedených pod sp. zn. Rvp 3901/2011 a Rvp 11/2013 bez zbytočného odkladu konal a rozhodol“*. Z uznesenia sp. zn. Spr 892/2014 z 9. júna 2014, ktoré plénum ústavného súdu prijalo v nadväznosti na prerokovanie označeného listu prezidenta, možno celkom zjavne vyvodiť, že plénum ústavného súdu v súlade so svojou doterajšou judikatúrou akceptovalo vstup novozvoleného prezidenta do konaní o sťažnostiach sťažovateľa a implicitne tiež akceptovalo jeho už citované oznámenie o námietkach predpojatosti, ktoré vyhodnotilo tak, že námietky predpojatosti uplatnené bývalým prezidentom sa stali okamihom vzatia na vedomie označeného listu prezidenta Andreja Kisku bezpredmetné. Bez akýchkoľvek pochybností tento záver potvrdzuje bod 2b) označeného uznesenia, v ktorom plénum ústavného súdu ustanovilo, že *„v zmysle platného Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie 1. 3. 2014 – 28. 2. 2015 v súlade s čl. III. bodom 1 písm. b) a c) rozvrhu... vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 11/2013 z 3. januára 2013 bude rozhodovať senát v zložení: predseda senátu a sudca spravodajca Ladislav Orosz, sudkyňa Marianna Mochnáčová, sudkyňa Ludmila Gajdošíková...“*, teda aj sudcovia, proti ktorým bývalý prezident vzniesol námietky predpojatosti. Senát ústavného súdu, ktorý o sťažnosti v zmysle označeného uznesenia pléna ústavného súdu koná a rozhoduje, je týmto uznesením viazaný a nemá dôvod a ani oprávnenie ho zmeniť, príp. spochybňovať.

Bývalý prezident tvrdí, že by mal mať v konaní o sťažnosti sťažovateľa minimálne postavenie vedľajšieho účastníka. Otázku vedľajšieho účasti v konaní pred ústavným

súdom upravuje už citovaný § 21 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého „Vedľajšími účastníkmi konania sú osoby, ktorým toto postavenie priznáva tento zákon, ak sa tohto postavenia nevzdajú.“. V zmysle platného znenia zákona o ústavnom súde je priznané postavenie vedľajšieho účastníka konania len vláde Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti (§ 37 ods. 2 zákona o ústavnom súde), a aj to len v konaní o súlade právnych predpisov. V ustanoveniach zákona o ústavnom súde, ktoré upravujú konanie o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (§ 50 – § 56), nie je žiadna zmienka o vedľajšom účastníkovi, t. j. zákon o ústavnom súde nepriznáva v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy postavenie vedľajšieho účastníka konania žiadnemu subjektu. Z toho nepochybne v spojení s dikciou § 21 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že v tomto konaní ústavný súd ani nemôže nikomu priznať postavenie vedľajšieho účastníka. Subsidiárne uplatnenie Občianskeho súdneho poriadku v takomto prípade neprichádza do úvahy, keďže v zmysle § 31a zákona o ústavnom súde sa jeho ustanovenia môžu primerane použiť na konanie pred ústavným súdom len vtedy, ak to „tento zákon (zákon o ústavnom súde, pozn.) neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje“, pričom je evidentné, že zákon o ústavnom súde v § 21 ods. 2 „ustanovuje inak.“

Rešpektujúc uvedené zákonné mantinely, senáty ústavného súdu [okrem prípadov, keď sa k žiadosti o vstup určitej osoby do konania v postavení vedľajšieho účastníka vôbec nevyjadrili ani v odôvodneniach svojich rozhodnutí (I. ÚS 356/06, III. ÚS 354/06)] vo svojej štandardnej rozhodovacej praxi s odkazom na už uvedenú argumentáciu nepriznávajú žiadateľom o vstup do konania v postavení vedľajšieho účastníka (dotknutým fyzickým osobám alebo právnickým osobám) toto procesné postavenie – postavenie vedľajšieho účastníka v konaní pred súdom (napr. IV. ÚS 214/04, I. ÚS 238/04, I. ÚS 252/05, I. ÚS 50/06, IV. ÚS 127/05, II. ÚS 91/08, II. ÚS 210/08, II. ÚS 105/09, II. ÚS 379/09, II. ÚS 501/2010, IV. ÚS 54/2012, IV. ÚS 492/2012), pritom im ale (predovšetkým v záujme získania objektívnych informácií pre svoje rozhodnutie) spravidla umožňujú vyjadriť sa k sťažnosti, príp. k nej priloženej dokumentácii, a na toto vyjadrenie následne primerane prihliadajú pri svojom rozhodovaní. Takýto prístup zvolil ústavný súd vo veci sťažovateľa vo vzťahu k bývalému prezidentovi, keď mu v primeranej lehote

umožnil nielen sa vyjadriť k sťažnosti a jej doplneniam, ako aj ku všetkým ďalším podkladom, na základe ktorých o sťažnosti rozhoduje.

Iný prístup k inštitútu vedľajšieho účastníka zvolil I. senát ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 223/09, na ktorú poukazuje aj bývalý prezident vo svojom vyjadrení k sťažnosti, ktorý síce poukázal na dovtedajšiu judikatúru ostatných senátov ústavného súdu, podľa ktorej zákon o ústavnom súde neumožňuje priznať nikomu postavenie vedľajšieho účastníka, ale zároveň, odvolávajúc sa na ústavne konformný výklad, priznal v označenom konaní mestu Pezinok postavenie vedľajšieho účastníka (obdobne postupoval tento senát ústavného súdu aj vo veci I. ÚS 363/08), aj keď len v rozsahu poskytnutia práva vyjadriť sa k sťažnosti, t. j. v takom rozsahu, aký umožnili aj iné senáty ústavného súdu v už uvedených veciach, a teda v takom rozsahu, aký vo veci sťažovateľa konajúci senát umožnil bývalému prezidentovi. Bývalý prezident vo svojom vyjadrení k sťažnosti tvrdí, že ústavný súd podľa jeho názoru v označenom rozhodnutí „*postavenie vedľajšieho účastníka... právne záväzným spôsobom vyriešil*“. S týmto tvrdením by bolo možné súhlasiť iba vtedy, ak by I. senát ústavného súdu v tejto veci uplatnil postup podľa § 6 zákona o ústavnom súde a jeho právny názor by si následne osvojilo plénum ústavného súdu v uznesení o zjednotení odchylných právnych názorov.

Podľa § 6 zákona o ústavnom súde senát, ktorý v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou dospeje k právnemu názoru odchylnému od právneho názoru vyjadreného už v rozhodnutí niektorého zo senátov, predloží plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov. Plénum ústavného súdu rozhodne o zjednotení odchylných právnych názorov uznesením. Senát je v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu.

Vo veci vedenej sp. zn. I. ÚS 223/09 si I. senát ústavného súdu (konajúci v inom zložení ako vo veci sťažovateľa, pozn.) však nesplnil povinnosť vyplývajúcu mu z § 6 zákona o ústavnom súde, keďže nepredložil plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov, a to napriek tomu, že v čase jeho rozhodovania existoval celý rad rozhodnutí iných senátov ústavného súdu, ktoré vychádzali z odchylného právneho

názoru, podľa ktorého v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno nikomu priznať postavenie vedľajšieho účastníka konania. Za týchto okolností možno právny názor vyjadrený vo veci sp. zn. I. ÚS 223/09 (a predtým vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 363/08) považovať len za exces zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu.

Nad rámec dosiaľ uvedeného ústavný súd zdôrazňuje, že v konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľa by nemohol priznať bývalému prezidentovi postavenie vedľajšieho účastníka ani v prípade, ak by v rozpore s príslušnými ustanoveniami [§ 21 ods. 2 v spojení s § 31a)] zákona o ústavnom súde pripustil, že na inštitút vedľajšieho účastníctva v konaní pred ústavným súdom možno subsidiárne použiť Občiansky súdny poriadok. V zmysle § 93 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sa totiž ako vedľajší účastník môže konania zúčastniť len „ten, kto má právny záujem na jeho výsledku,“ pričom o právnom záujme možno uvažovať vtedy, ak by výsledok konania mohol ovplyvniť právne postavenie žiadateľa. V prerokúvanej veci je zjavné, že výsledok konania vo veci sťažovateľa by mohol ovplyvniť právne postavenie bývalého prezidenta len vtedy, ak by aj v čase rozhodnutia ústavného súdu vykonával funkciu prezidenta. Možno síce pripustiť, že bývalý prezident má iný – mimoprávny záujem (politický, etický) na výsledku konania o sťažnosti sťažovateľa, to ale zjavne nepostačuje na to, aby mohol v tomto konaní disponovať právami vedľajšieho účastníka, a to ani vtedy, ak by ústavný súd radikálne zmenil svoju judikatúru k výkladu a aplikácii § 21 ods. 2 zákona o ústavnom súde a pripustil na túto sféru subsidiárne použitie Občianskeho súdneho poriadku.

IV.

Základné východiská pre rozhodovanie ústavného súdu

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny, ako aj práva vstúpiť za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu napadnutým rozhodnutím prezidenta.

Vychádzajúc z predmetu sťažnosti a zo sťažnostnej argumentácie, ústavný súd považuje za základné východiská pre rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa

- doterajšiu judikatúru ústavného súdu, príp. iných súdnych orgánov, týkajúcu sa sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny, ako aj práva podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu;

- uznesenie ústavného súdu č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012 vo veci výkladu čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 ústavy,

- obsahovú analýzu sťažnosťou napadnutého rozhodnutia s dôrazom na dôvody, pre ktoré (bývalý) prezident nevymenoval sťažovateľa za generálneho prokurátora.

IV.1 Doterajšia judikatúra ústavného súdu k základnému právu podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny a právu podľa čl. 25 písm. c) paktu

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a podľa čl. 21 ods. 4 listiny občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu každý občan má právo a možnosť bez akýchkoľvek rozdielov uvedených v čl. 2 a bez neodôvodnených obmedzení vstúpiť za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny.

Citovaný čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu odkazuje na jeho čl. 2, v ktorého bode 1 sa uvádza, že každý štát, ktorý je zmluvnou stranou paktu, sa zaväzuje rešpektovať práva uznané v tomto Pakte a zabezpečiť tieto práva všetkým jednotlivcom na svojom území podliehajúcim jeho jurisdikcii bez akéhokoľvek rozlišovania podľa rasy, farby, pohlavia, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

Na základe porovnania dikcie základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny s právom podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu možno vyvodiť záver, že sú v zásade totožné, určitý rozdiel medzi nimi spočíva v podstate iba v tom, že výraz

„verejné služby svojej krajiny“ má nepochybne širší význam ako výraz „volené a iné verejné funkcie“. (I. ÚS 76/2011)

Ústavný súd sa pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj v konaní o výklade ústavy a ústavných zákonov podľa čl. 128 ústavy už viackrát vyjadril k podstate a obsahu základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti odkazuje na svoje rozhodnutia týkajúce sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, ku ktorému malo dôjsť jednak v súvislosti s odvolávaním z príslušnej verejnej funkcie, resp. zánikom verejnej funkcie, ako aj v súvislosti s ustanovovaním do niektorej z verejných funkcií.

Odvolania (odvolávania) z verejnej funkcie, resp. zániku verejnej funkcie, sa týkali najmä tieto rozhodnutia ústavného súdu; uznesenie sp. zn. I. ÚS 50/99 z 2. septembra 1999 [odvolávanie podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) národnou radou], uznesenie sp. zn. IV. ÚS 46/2011 zo 17. februára 2011 [odvolávanie z funkcie člena Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) vládou Slovenskej republiky], nález sp. zn. IV. ÚS 478/2011 z 21. júna 2012 (odvolávanie z funkcie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne vládou), nález sp. zn. IV. ÚS 92/2012 z 10. mája 2012 (zánik mandátu poslanca obecného zastupiteľstva postupom obecného zastupiteľstva) alebo uznesenie sp. zn. II. ÚS 576/2012 z 13. decembra 2012 (odvolávanie z funkcie generálnej riaditeľky Rozhlasu a televízie Slovenska národnou radou).

Z rozhodnutí týkajúcich sa ustanovovania do verejnej funkcie ústavný súd považuje za vhodné poukázať najmä na nález sp. zn. II. ÚS 5/03 z 19. februára 2003 (postup a rozhodnutie súdnej rady pri navrhovaní kandidáta na funkciu predsedu najvyššieho súdu), uznesenie sp. zn. II. ÚS 161/03 z 3. septembra 2003 (postup Rady Slovenskej televízie vo výberovom konaní na funkciu ústredného riaditeľa Slovenskej televízie), uznesenie sp. zn. PL. ÚS 14/06 z 23. septembra 2009 [výklad čl. 102 ods. 1 písm. h) ústavy v súvislosti so sporom o vymenovanie viceguvernéra Národnej banky Slovenska prezidentom], uznesenie sp. zn. IV. ÚS 299/2011 z 27. júla 2011 (nečinnosť Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky pri určovaní voľného miesta sudcu a nepredloženie návrhu súdnej rade na účely

pridelenia sudcu na výkon funkcie), nález sp. zn. I. ÚS 76/2011 z 20. apríla 2011 (porušenie tajnosti hlasovania pri voľbe kandidáta na funkciu generálneho prokurátora národnou radou), nález sp. zn. II. ÚS 29/2011 z 13. decembra 2012 (postup a rozhodovanie súdnej rady pri prerokovávaní návrhu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky na vymenovanie kandidáta na funkciu sudcu) a, prirodzene, najmä uznesenie sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2012 [výklad čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 ústavy v súvislosti s vymenúvaním národnou radou zvoleného kandidáta do funkcie generálneho prokurátora prezidentom].

Z právnych názorov vyslovených v už označených rozhodnutiach ústavný súd považuje za vhodné na účely rozhodovania o sťažnosti sťažovateľa explicitne poukázať na niektoré z nich. V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy ústavný súd podčiarkol jeho zásadný význam, keď uviedol, že toto základné právo je kľúčovým politickým právom, ktoré súvisí s charakterom Slovenskej republiky ako demokratického a právneho štátu [čl. 1 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 92/2012)].

Vo vzťahu k obsahu základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy ústavný súd uviedol, že jeho obsahom je prístup k volenej a inej verejnej funkcii a možnosť nediskriminačného uchádzania sa o takú funkciu. Článok 30 ods. 4 ústavy nezaručuje právo verejnú funkciu dostať, ale iba právo na prístup k nej, t. j. právo uchádzať sa o verejnú funkciu za rovnakých podmienok, aké majú vytvorené iní uchádzači (m. m. IV. ÚS 299/2011).

K zhode obsahu základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu sa ústavný súd vyjadril napr. vo veci IV. ÚS 299/2011, keď uviedol, že aj toto právo obsahuje možnosť každého občana bez akýchkoľvek rozdielov a bez neodôvodnených obmedzení vstúpiť za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny s vylúčením akejkoľvek diskriminácie podľa čl. 26 medzinárodného paktu.

Vo svojej doterajšej judikatúre ústavný súd v spojitosti s čl. 30 ods. 4 ústavy tiež uviedol, že orgány zabezpečujúce prístup k voleným a iným verejným funkciám porušia

čl. 30 ods. 4 ústavy aj tým, že „sťažia, uľahčia alebo znemožnia uchádzanie sa o funkciu“ (m. m. III. ÚS 75/01), resp. vtedy, ak nezabezpečia „objektívitu konania“ (m. m. II. ÚS 9/00). V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd tiež uviedol (sp. zn. II. ÚS 5/03), že „v právnom štáte je nevyhnutné, aby každý orgán verejnej moci postupoval pri výkone svojej právomoci tak, že zabezpečí objektivitu svojho postupu smerujúceho k ochrane alebo uplatňovaniu základného práva alebo základnej slobody, ako aj objektivitu samotného rozhodovania o ochrane a uplatňovaní základného práva alebo základnej slobody, a to bez ohľadu na to, či tento postup prebieha v právne formalizovanom rámci alebo iba v rámci faktickej činnosti príslušného orgánu. Uplatňovanie a ochrana každého základného práva alebo slobody musí byť v činnosti každého orgánu verejnej moci zabezpečená reálne a musí prebiehať na nediskriminačnom základe. Táto požiadavka sa dotýka každého úkonu orgánu verejnej moci, ktorý priamo alebo aspoň sprostredkované súvisí s ochranou alebo uplatňovaním základného práva alebo slobody.“. Vo veci sp. zn. PL. ÚS 35/03 ústavný súd uviedol, že „subjektom tohto práva je každý občan Slovenskej republiky, ktorý sa o volenú funkciu uchádza“ (k tomu pozri aj I. ÚS 76/2011).

Porušenia základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 ústavy sa možno účinne domáhať vtedy, ak dôjde v súvislosti s ním aj k porušeniu ústavnej zásady rovnakého zaobchádzania (nediskriminácie) v označenom ustanovení ústavy vyjadrenej dikciou „... za rovnakých podmienok“. V nadväznosti na túto požiadavku možno poukázať na právny názor vyslovený vo veci sp. zn. II. ÚS 161/03, podľa ktorého „k možnému porušeniu ústavnej zásady rovnakého zaobchádzania (nediskriminácie) môže dôjsť iba v okruhu osôb nachádzajúcich sa v rovnakej právnej a/alebo faktickej situácii, pričom s niektorými z nich sa zaobchádza odlišne bez rozumného a racionálneho dôvodu“. Podobne ústavný súd vo veci sp. zn. II. ÚS 5/03 uviedol, že „tento základný princíp (rovnosti, pozn.) je porušený vždy vtedy, ak sa s jednou skupinou adresátov noriem v porovnaní s inou skupinou zaobchádza inak, hoci medzi oboma skupinami nie sú rozdiely takého druhu a takej závažnosti, že odôvodňujú takéto nerovnaké zaobchádzanie“ (k tomu pozri aj I. ÚS 76/2011).

V súvislosti s právom podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu ústavný súd považuje za vhodné poukázať na príslušne časti Všeobecného komentára Výboru pre ľudské práva (ďalej len „všeobecný komentár“), v ktorých sa zdôrazňuje, že akékoľvek podmienky týkajúce sa výkonu práva zaručeného v označenom článku by mali byť postavené na objektívnych a primeraných kritériách. Napr. môže byť primerané vyžadovať podmienku vyššieho veku pre výkon práva byť volený alebo menovaný do príslušného úradu oproti výkonu práva voliť. Výkon týchto práv občanmi nemožno pozastaviť alebo vylúčiť okrem dôvodov, ktoré spĺňajú podmienku objektívnosti a primeranosti a ktoré sú ustanovené zákonom [Všeobecný komentár č. 25 (57) Výboru pre ľudské práva k čl. 25 medzinárodného paktu, bod 4].

Vo všeobecnom komentári sa tiež uvádza, že z ustanovenia čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu vyplýva právo a možnosť občanov mať na základe rovnakých podmienok prístup k verejným funkciám. Na účely zaistenia prístupu za rovnakých podmienok musia byť kritériá a procesy menovania, povýšenia, pozastavenia výkonu určitej funkcie alebo odvolania z funkcie objektívne a primerané. Skutočnosť, že prístup k verejným funkciám je založený na rovnakých podmienkach, ako aj samotné zaistenie „nedotknuteľnosti výkonu úradu“ sú predpokladmi toho, že osoba zastávajúca verejnú funkciu nebude vystavená politickým zásahom alebo nátlaku [Všeobecný komentár č. 25 (57) Výboru pre ľudské práva k čl. 25 medzinárodného paktu, bod 23].

Vo vzťahu k čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu (ale tiež základnému právu podľa čl. 21 ods. 4 listiny) ústavný súd považuje za vhodné poukázať aj na právny názor Ústavného súdu Českej republiky, podľa ktorého rovnaké podmienky na prístup k verejným službám krajiny znamenajú, že kvalifikačné požiadavky nemôžu vylučovať nikoho z takýchto služieb z dôvodov uvedených v čl. 2 medzinárodného paktu (obdobne čl. 3 ods. 1 listiny). Rovnaké podmienky tiež znamenajú, že právnym predpisom akejkoľvek sily ani praxou orgánov štátnej moci nemožno preferovať či diskriminovať niektoré skupiny občanov pred inými skupinami, pokiaľ ide o prístup k verejným funkciám (uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 35/10 z 31. augusta 2010). Z celého radu ďalších právnych názorov českého ústavného súdu k čl. 21 ods. 4 listiny sa zdá vhodné

poukázať na právny názor, podľa ktorého prístup k voleným a iným verejným funkciám sa nemôže obísť bez rovnakých podmienok, a to i v tom smere, že tieto podmienky sa nemôžu pri nezmenenej zákonnej úprave meniť len v dôsledku zmeny politického prostredia (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 255/99 z 3. augusta 1999).

Na základe dosiaľ uvedeného ústavný súd sumarizujúco konštatuje, že podstatou základného práva vyplývajúceho z čl. 30 ods. 4 ústavy, čl. 21 ods. 4 listiny, ako aj práva podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu je prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok, teda bez možnosti diskriminačného správania zo strany orgánu verejnej moci pri výkone jeho kreačnej právomoci. Zaistenie rovnakých podmienok prístupu k verejnej funkcii si pritom vyžaduje, aby ustanovené (uplatňované) kritériá prístupu k verejnej funkcii boli objektívne a primerané. K možnému porušeniu ústavnej zásady rovnakého zaobchádzania (nediskriminácie) v súvislosti so základným právom na prístup k verejnej funkcii môže dôjsť iba v okruhu osôb nachádzajúcich sa v rovnakej právnej a (alebo) faktickej situácii, pričom s niektorými z nich sa zaobchádza odlišne bez rozumného a racionálneho dôvodu.

Osobitné miesto v judikatúre ústavného súdu aplikovateľnej na vec sťažovateľa má uznesenie sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2012 vo veci výkladu, ktoré ústavný súd prijal v konaní o návrhu skupiny poslancov práve v súvislosti so sporom o ustanovenie sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora (k nemu podrobnejšie pozri ďalej – časť IV.2 tohto nálezu).

IV.2 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012

Vo výrokovej časti uznesenia č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012 ústavný súd podal výklad čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky v časti týkajúcej sa právomoci prezidenta Slovenskej republiky vymenúvať generálneho prokurátora Slovenskej republiky, a to v tomto znení:

„Prezident Slovenskej republiky je povinný zaoberať sa návrhom Národnej rady Slovenskej republiky na vymenovanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky, a ak bol zvolený postupom v súlade s právnymi predpismi, v primeranej lehote buď vymenovať navrhnutého kandidáta, alebo oznámiť Národnej rade Slovenskej republiky, že tohto kandidáta nevymenuje.

Nevymenovať kandidáta môže len z dôvodu, že nespĺňa zákonné predpoklady na vymenovanie, alebo z dôvodu závažnej skutočnosti vzťahujúcej sa na osobu kandidáta, ktorá dôvodne spochybňuje jeho schopnosť vykonávať funkciu spôsobom neznižujúcim vážnosť ústavnej funkcie alebo celého orgánu, ktorého má byť táto osoba vrcholným predstaviteľom, alebo spôsobom, ktorý nebude v rozpore so samotným poslaním tohto orgánu, ak by v dôsledku tejto skutočnosti mohol byť narušený riadny chod ústavných orgánov (čl. 101 ods. 1 druhá veta Ústavy Slovenskej republiky).

Prezident uvedie dôvody nevymenovania, pričom tieto nesmú byť svojvoľné.“

Citovaný výklad je v zmysle čl. 128 tretej vety ústavy všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, t. j. od 15. decembra 2012, keď bol publikovaný pod č. 390/2012 Z. z. Zároveň ústavný súd podotýka, že z hľadiska právnej sily je výklad čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 ústavy podaný v uznesení PL. ÚS 4/2012 porovnateľný s právnou silou ústavy, keďže ide o všeobecne záväzný výklad ústavy. Za týchto okolností nerešpektovanie limitov obsiahnutých v uznesení PL. ÚS 4/2012 pri výkone kreačných právomocí prezidenta možno kvalifikovať ako porušenie ústavy.

Je celkom nepochybné, že citovaný výklad v plnom rozsahu zaväzoval bývalého prezidenta pri rozhodovaní o tom, či vymenuje sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora, o to viac, že napadnuté rozhodnutie vydal až s odstupom viac ako 18 mesiacov odo dňa zvolenia sťažovateľa národnou radou za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora, dôvodiac aj tým, že v tejto veci rozhodne až potom, ako ústavný súd podá výklad príslušných článkov ústavy.

Rovnako je nepochybné, že citovaný výklad obsiahnutý v uznesení č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012 zaväzuje aj všetkých členov senátu ústavného

súdu, ktorí rozhodujú o sťažnosti sťažovateľa, a to bez ohľadu na to, či v pléne ústavného súdu hlasovali za schválenú podobu označeného uznesenia, alebo hlasovali proti nemu, príp. k nemu navyše priložili aj svoje odlišné stanovisko. Je to totiž predovšetkým ústavný súd, ktorý si musí ctiť a chrániť svoje vlastné rozhodnutia a interpretovať, a aplikovať ich spôsobom, ktorý rešpektuje ich obsah a v ňom obsiahnuté limity.

Kľúčovou úlohou ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa je vo svojej podstate interpretácia a aplikácia jeho vlastného rozhodnutia, ktoré všeobecne záväzným spôsobom vymedzuje ústavné limity diskrecie prezidenta pri rozhodovaní o návrhu národnej rady na vymenovanie ňou zvoleného kandidáta do funkcie generálneho prokurátora. Ústavný súd si však zároveň uvedomuje, že jeho rozhodnutie môže svojím významom prekročiť rámec sťažnosti sťažovateľa, keďže ústavné limity diskrecie prezidenta vyvoditeľné z uznesenia č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012 sú (môžu byť) primerane aplikovateľné aj na výkon iných kreačných právomocí prezidenta.

Ústavný súd tiež považuje za potrebné zdôrazniť, že plénum ústavného súdu v uznesení č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012 vymedzilo všeobecne záväzný rámec autonómneho rozhodovania prezidenta pri uplatňovaní jeho kreačných právomocí tak, aby bol zlučiteľný s konceptom parlamentnej formy vlády, z ktorej Ústava Slovenskej republiky nepochybne vychádzala a vychádza (popri PL. ÚS 4/2012, pozri k tomu aj PL. ÚS 14/06), a ktorý tvorí jednu z kľúčových charakteristík slovenskej ústavy. Za stavu, ak Ústava Slovenskej republiky naďalej nepochybniteľne vychádza z konceptu parlamentnej formy vlády, treba považovať výkon akejkoľvek ústavnej právomoci, ktorý zjavne presahuje jeho rámec (aj pri akceptácii všetkých rozmanitých foriem či mutácií parlamentnej formy vlády, v akých sa uplatňuje v moderných demokratických a právnych štátoch), ktorýmkoľvek orgánom verejnej moci (vrátane prezidenta) za neprípustný zásah do podstatných náležitostí ústavy (jej identity), ktoré je ústavný súd povinný predovšetkým chrániť. Ústavný súd totiž nemôže pripustiť, aby došlo k zmene identity ústavy faktickou cestou, t. j. prostredníctvom extenzívnej interpretácie a aplikácie ústavy, ktorá nie je zlučiteľná s jej podstatnými náležitosťami.

Obsah citovaného výkladu čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 ústavy tvoria vo svojej podstate procesnoprávne a hmotnoprávne podmienky, za splnenia ktorých môže prezident odmietnuť vymenovanie kandidáta na funkciu generálneho prokurátora navrhnutého mu národnou radou, t. j. všeobecne záväzné limity, ktoré musí prezident rešpektovať pri svojom rozhodovaní podľa čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 ústavy. Za uvedených okolností je rozhodovanie ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa vo svojej podstate koncentrované na posúdenie otázky, či dôvody uvedené v napadnutom rozhodnutí bývalého prezidenta, ktoré ho viedli k nevymenovaniu sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora, sú subsumovateľné pod podmienky vymedzené v uznesení č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012, ktoré je všeobecne záväzné.

Na základe obsahovej analýzy výrokovej časti uznesenia č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012 možno dospieť k týmto záverom:

1. Prezident Slovenskej republiky je povinný zaoberať sa návrhom národnej rady na vymenovanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky a rozhodnúť o ňom v primeranej lehote (posúdenie rešpektovania tejto povinnosti nie je predmetom tohto konania, keďže o tejto otázke by mal ústavný súd rozhodnúť v konaní o sťažnosti sťažovateľa vedenej pod sp. zn. III. ÚS 427/2012, pozn.);

2. Prezident môže kandidáta na funkciu generálneho prokurátora buď vymenovať, alebo oznámiť národnej rade, že ho nevymenuje;

3. Prezident môže nevymenovať kandidáta do funkcie generálneho prokurátora len z dôvodov vyvoditeľných z uznesenia č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012, a to

a) ak bol zvolený postupom, ktorý nie je v súlade s právnymi predpismi upravujúcimi voľbu kandidáta na funkciu generálneho prokurátora,

b) ak nespĺňa zákonné predpoklady na vymenovanie, alebo

c) z dôvodu závažnej skutočnosti vzťahujúcej sa na osobu kandidáta, ktorá dôvodne spochybňuje jeho schopnosť vykonávať funkciu spôsobom neznižujúcim vážnosť ústavnej funkcie alebo celého orgánu, ktorého má byť táto osoba vrcholným predstaviteľom, alebo spôsobom, ktorý nebude v rozpore so samotným poslaním tohto orgánu, ak by v dôsledku tejto skutočnosti mohol byť narušený riadny chod ústavných orgánov (čl. 101 ods. 1 druhá veta ústavy);

4. Rozhodnutie prezidenta o nevyemenovaní kandidáta na funkciu generálneho prokurátora musí obsahovať dôvody nevyemenovania, ktoré nesmú byť svojvoľné.

IV.3 Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky z 28. decembra 2012 o nevyemenovaní doc. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD., do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky

Sťažovateľ namieta porušenie svojich ústavou garantovaných práv napadnutým rozhodnutím prezidenta, ktoré tvorí obsah listu prezidenta Slovenskej republiky č. 3385-2012-BA z 28. decembra 2012 adresovaného predsedovi národnej rady. V napadnutom rozhodnutí prezidenta sa okrem iného uvádza:

«... listom predsedu Národnej rady Slovenskej republiky... zo dňa 17. júna 2011 mi bolo oznámené, že národná rada na svojej 19. schôdzi, konanej 17. júna 2011 zvolila za kandidáta na vymenovanie za generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „kandidát“) Jozefa Čentéša.

Už pred tým, 3. februára 2011 bola Ústavnému súdu... doručená sťažnosť Dobroslava Trnku vo veci namietaného porušenia základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok, ku ktorému malo dôjsť hlasovaním národnej rady pri voľbe kandidáta 2. decembra 2010 a opakovanej voľbe 7. decembra 2010.

Následne boli ústavnému súdu v súvislosti s voľbou kandidáta podané aj ďalšie sťažnosti a ich doplnenia uchádzačmi o zvolenie za kandidáta (ďalej len „uchádzač“), Dobroslavom Trnkom aj Jozefom Čentéšom, boli podané návrhy na začatie konania o súlade právnych predpisov týkajúcich sa voľby kandidáta s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a poslanci národnej rady podali návrh na výklad príslušných ustanovení ústavy, týkajúcich sa vymenovania generálneho prokurátora. Už len samotný výpočet a charakter týchto podaní a postavenie ich autorov dostatočne svedčia o tom, že voľba kandidáta nebola jednoznačná a že sa stala predmetom politického boja.

Ústavný súd 20. apríla 2011 v rozhodnutí I. ÚS 76/2011-198 konštatoval, že národná rada porušila základné právo Dobroslava Trnku... podľa čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a jeho právo... garantované čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych

a politických právach hlasovaním pri voľbe kandidáta 2. decembra 2010, aj pri opakovanej voľbe 7. decembra 2010 a výsledky týchto hlasovaní zrušil.

V tomto rozhodnutí sa ústavný súd podrobne zaoberal priebehom volieb, vrátane súvisiacej politickej atmosféry...

... ústavný súd konštatoval, že prvá voľba kandidáta, ktorá sa uskutočnila 3. novembra 2010, bola neúspešná. Opakovaná voľba sa uskutočnila 4. novembra 2010 a opäť bola neúspešná, keďže v oboch kolách voľby žiaden z kandidátov nezískal nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov.

Vo vzťahu k prvej voľbe kandidáta boli neskôr v komunikačných prostriedkoch zverejnené prepisy SMS medzi predsedom národnej rady Richardom Sulikom a podnikateľom M. K. ... Richard Sulík v nich informoval M. K. o detailoch voľby kandidáta priamo z národnej rady...

Následne niektoré televízne stanice odvysielali aj videozáznam zo stretnutia predsedu národnej rady Richarda Sulíka s M. K. v K. dome, kde sa rozprávali o údajnom kupovaní hlasov poslancov pri voľbe kandidáta a cene za hlas.

Prvá voľba kandidáta skončila neúspechom, lebo poslanci za jednotlivé politické strany vládnej koalície sa nedokázali zjednotiť na osobe spoločného kandidáta...

Druhá voľba kandidáta sa uskutočnila na 9. schôdzi národnej rady 2. decembra 2010. Zúčastnili sa jej dvaja uchádzači, Dobroslav Trnka, ktorý sa zúčastnil aj predchádzajúcej voľby a Jozef Čentěš, ktorý bol prezentovaný ako nový spoločný kandidát vládnej koalície, na ktorom sa 22. novembra 2010 dohodli zástupcovia SDKÚ, SaS, KDH a Most-Híd na zasadnutí Koaličnej rady. Jozef Čentěš nebol kandidátom vybraným poslancami národnej rady, ale neskrývaným kandidátom predstaviteľov politických strán...

Od prítomných 149 poslancov získal Dobroslav Trnka 74 hlasov a Jozef Čentěš získal 73 hlasov. V opakovanej voľbe uskutočnenej 7. decembra 2010, ktorú sprevádzala obštrukcia poslancov vládnej koalície, Dobroslav Trnka získal 71 hlasov a Jozef Čentěš nezískal žiadny hlas. Kandidát nebol zvolený ani v druhej voľbe.

Ústavný súd v tejto súvislosti cituje vyjadrenia predstaviteľov vtedajšej vládnej koalície a jednotlivých poslancov, z ktorých vyplýva, že pri voľbe 2. decembra 2010 sa navzájom rôznym spôsobom kontrolovali, aby zabezpečili, že bude zvolený „ich“ kandidát Jozef Čentěš...

Po oznámení, že poslanci opozície podali ústavnú sťažnosť na porušenie tajnosti voľby, sa poslanci vládnej koalície rozhodli pri opakovanej voľbe pre obštrukciu. ... rozhodli sa, že budú hlasovať tak, aby ich hlasy boli neplatné. Hlasovacie lístky neodovzdali alebo ich znehodnotili...

V priebehu, aj po skončení druhej voľby odznelo od predstaviteľov koalíčných politických strán, predsedníčky vlády aj iných koalíčných politikov množstvo obvinení a urážok na adresu anonymných poslancov vládnej koalície, ktorí v tajnom hlasovaní nehlasovali za Jozefa Čentéša. ... Vytvorila sa atmosféra zastrašovania.

Predsedníčka vlády pani Iveta Radičová 9. januára 2011 v relácii STV 1... k svojmu vyhláseniu, že odstúpi z funkcie v prípade zvolenia Dobroslava Trnku za generálneho prokurátora uviedla, že toto rozhodnutie nezmenila.

Keďže najbližšia riadna schôdza národnej rady sa začínala 1. februára 2011 a funkčné obdobie generálneho prokurátora sa končilo 2. februára 2011, poslanci za Smer – SD navrhli zvolať mimoriadnu schôdzu k voľbe kandidáta. Vyhlásili, že navrhnú oboch uchádzačov, Dobroslava Trnku aj Jozefa Čentéša a budú požadovať tajné hlasovanie.

Predseda národnej rady nezvolal mimoriadnu schôdzu, ale navrhovanou voľbou zaradil až v priebehu riadnej schôdze a plénum národnej rady program jej zasadnutia neschválilo. ... Poslanci za strany vládnej koalície návrh odmietli s tým, že trvajú na postupe dohodnutom Koaličnou radou, o ktorom hovorili na sklonku roka 2010, že k voľbe kandidáta pristúpia až po odtajnení hlasovania...

... Jozef Čentéš odobril zámer koalície nominovať ho na post generálneho prokurátora v prípade verejnej voľby. Pre televíziu TA 3 to potvrdil šéf parlamentu Richard Sulík.

... Dňa 14. januára 2011 podali poslanci vládnej koalície návrh na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon národnej rady č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a to tak, že hlasovanie o voľbe kandidáta sa zmenilo z tajného na verejné, s pripustením výnimky, ak bude schválená národnou radou, v ktorej mali poslanci vládnej koalície väčšinu. ... Zákon č. 153/2011 Z. z. nadobudol účinnosť 26. mája 2011.

Od 7. decembra 2010 do 17. mája 2011 sa nová voľba kandidáta na generálneho prokurátora nekonala, napriek tomu, že 2. februára 2011 uplynulo funkčné obdobie generálneho prokurátora...

V tretej voľbe 17. mája 2011 Dobroslav Trnka kandidoval sám, lebo Jozef Čentěš sa pred voľbou vzdal kandidatúry. Za Trnku hlasovalo 70 zo 150 poslancov, takže zvolený nebol. Opakovaná voľba sa nekonala.

Jozef Čentěš 13. mája 2011, v zhode so stanoviskom premiérky a predsedov politických strán vládnej koalície o tom, že len verejná voľba im zaručuje, že bude zvolený „ich“ kandidát, vyhlásil: „Vzal som späť súhlas s kandidatúrou na vymenovanie za generálneho prokurátora, pretože v súvislosti s tajnou voľbou generálneho prokurátora sa objavili podozrenia z údajného korupčného správania a údajného vydierania, ktoré sú predmetom vyšetrovania orgánov činných v trestnom konaní. Nakoľko informácie o týchto podozreniach sa opätovne objavili v médiách, tak za týchto okolností som nechcel byť súčasťou týchto informácií. V prípade, že pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky Richard Sulík vyhlási verejnú voľbu generálneho prokurátora a budem navrhnutý, tak kandidatúru prijmem.“

Poslanec Igor Matovič... v relácii Noviny televíznej stanice JOJ už skôr uviedol: „Štyria poslanci boli kúpení a dvaja sú vydieraní...“

Podobné opakované výroky viacerých poslancov a politikov sa stali predmetom trestného konania vedeného Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“), v rámci ktorého Jozef Čentěš (prečo Čentěš a nie iný, do veci nezainteresovaný prokurátor) 27. júla 2011 vypočul poslanca Igora Matoviča. Podľa jeho vyjadrenia pre média výsluch trval 2,5 hodiny a týkal sa politických nominácií a údajnej korupcie v koalícii. Po výsluchu Jozef Čentěš jeho záznam z pamäte počítača vymazal a pre TA3 uviedol, že vytlačený protokol o výsluchu vzápätí omylom skartovali administratívne pracovníčky. V rozhovore pre STV uviedol, že nebol skartovaný len jeden, ale všetky tri výtlačky protokolu: „Boli vytlačené celkovo tri takéto zápisnice o výpovedi. Pán poslanec si všetky prečítal, podpísal a ja som ich dal s ďalšími mojimi podkladmi do spisu. Vzhľadom k tomu, že v tom spise boli aj moje poznámky, tak tieto poznámky, ktoré som potreboval na prípravu k výsluchu, som nechal skartovať a omylom sa skartovala aj zápisnica o výsluchu pána poslanca“.

Hovorkyňa generálnej prokuratúry následne uviedla, že „Informácie, že administratívne pracovníčky skartovali omylom časť spisového materiálu, nie sú pravdivé. Skartáciu vykonal niekto iný.“ Čentěš následne priznal, že skartáciu vykonal sám. Uviedol, že nešlo o zámer, ale o omyl...

Ústavný súd uznesením z 15. júna 2011 pozastavil účinnosť ustanovení čl. I bodu 3 (§ 39 ods. 8) a bodu 10 (§ 123 ods. 3) zákona č. 153/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov. Národná rada, ako účastník konania, obsah tohto rozhodnutia poznala. Napriek tomu, alebo podľa niektorých vyjadrení dokonca práve preto, sa rozhodla urýchlene vykonať voľbu, skôr ako bude rozhodnutie uverejnené v Zbierke zákonov. Formálne tým nedošlo k protiprávnemu postupu, keďže takéto rozhodnutie ústavného súdu nadobúda účinnosť až zverejnením v Zbierke zákonov, materiálne však národná rada vedome a úmyselne konala v rozpore s platným rozhodnutím ústavného súdu, obsah ktorého poznala. Tým, že vykonala voľbu kandidáta podľa znenia zákona, ktorého účinnosť ústavný súd pozastavil, úmyselne zmarila výkon rozhodnutia ústavného súdu. Je pri tom ľahostajné, či bola voľba vykonaná verejne alebo tajne.

Dobroslav Trnka pre nesúhlas s takýmto postupom národnej rady, ktorý považoval za rozporný s ústavou, vzal späť svoj súhlas s kandidovaním vo štvrtej voľbe. Jozef Čentěš sa ako jediný tejto voľby zúčastnil, napriek pochybnostiam o ústavnosti voľby a v zjavnom rozpore s jeho predchádzajúcim vyhlásením, že sa tajnej voľby nezúčastní pre existujúce podozrenia z korupcie poslancov.

Dňa 17. júna 2011 bol Jozef Čentěš zvolený za kandidáta. Za jeho zvolenie hlasovalo 79 z 80 prítomných poslancov, jeden poslanec sa hlasovania zdržal. Poslanci opozičných strán sa voľby nezúčastnili.

Táto rekapitulácia priebehu všetkých štyroch volieb kandidáta, bez ohľadu na ústavnoprávne aspekty, dostatočne ilustruje, že tak, ako to povedala vtedajšia predsedníčka vlády pani Iveta Radičová, bola to od začiatku do konca fraška, zápas a súboj o vzťah medzi ekonomickými zoskupeniami a politickými zoskupeniami, súboj medzi právnym štátom a ekonomickými záujmami, poznamenaná podozreniami z korupcie poslancov, a treba

dodať, že aj hrubým nátlakom na poslancov zo strany koalíčných politických strán, aj zo strany politikov, ktorí nie sú poslancami národnej rady, vrátane predsedníčky vlády.

Kandidát zvolený za takýchto okolností je nedôveryhodný aj bez ohľadu na osobu, už pre spôsob, akým prebiehala voľba. Nedôveryhodnosť konkrétnej osoby kandidáta potom potvrdzuje skutočnosť, že za takýchto okolností kandidoval a takú voľbu prijal.

V konkrétnom prípade sa zvolený kandidát navyše do politických hier súvisiacich s voľbou kandidáta aj sám aktívne zapojil. Stalo sa tak minimálne v prípade, keď najprv v situácii, kedy vládna koalícia odmietala tajnú voľbu Jozef Čentíš vzal svoju kandidatúru späť s odôvodnením, že tajná voľba je poznamenaná korupciou a chce sa zúčastniť len verejnej voľby, ale v rozpore s týmto tvrdením, v ďalšej tajnej voľbe, ktorá už vyhovovala aj vládnej koalícii, sa zúčastnil.

Pochybnosti o tom, či je zvolený kandidát pripravený a ochotný ctiť si materiálnu podstatu práva, alebo naopak je ochotný a pripravený jeho zmysel formálnym výkladom práva obchádzať, vzbudzuje aj skutočnosť, že Jozef Čentíš sa zúčastnil a bol zvolený vo voľbe vykonanej podľa zákona, ktorého účinnosť bola ústavným súdom pozastavená a ktorá bola národnou radou vykonaná s neskrývaným úmyslom výkon tohto rozhodnutia ústavného súdu zmariť. Navyše za situácie, kedy ústavný súd konal o návrhu na vyslovenie nesúladu tohto zákona s ústavou.

Pochybnosti o tom, do akej miery je zvolený kandidát pripravený a ochotný rešpektovať vzťahy medzi ústavnými orgánmi vzbudzujú aj jeho výroky nerešpektujúce pôsobnosť prezidenta Slovenskej republiky a ústavného súdu. Prezidenta republiky verejne osočuje, keď mu nekompetentne a nenáležite prostredníctvom komunikačných prostriedkov vytýka porušenia ústavy tým, že ho nevymenoval, hoci „primeraná lehota na jeho rozhodovanie už veľmi dávno uplynula“. Vstupuje do kompetencií ústavného súdu a vydáva za nesporné fakty svoje subjektívne názory na to, či voľba kandidáta prebehla v súlade s ústavou a či je prezident povinný ho vymenovať a v akej lehote.

Vážne pochybnosti o tom, či zvolený kandidát je schopný vykonávať funkciu generálneho prokurátora spôsobom neznižujúcim vážnosť tejto ústavnej funkcie a celej prokuratúry, ktorej má byť vrcholným predstaviteľom a vykonávať túto funkciu spôsobom, ktorý nebude v rozpore so samotným poslaním prokuratúry, tak, aby to nevedlo k narušeniu riadneho chodu tohto ústavného orgánu, vzbudzuje aj skutočnosť, že v súvislosti

so skartovaním protokolov o výsluchu poslanca Igora Matoviča neprejavil dostatočnú zodpovednosť a zachoval sa nečestne.

To, že nechal vymazať z pamäte počítača záznam výsluchu a vzápätí skartoval všetky tri výtlačky niekoľkostránkového protokolu o výsluchu pána poslanca, spolu s nejakými poznámkami, vzbudzuje dôvodné a vážne pochybnosti prinajmenšom o administratívnej spôsobilosti riadiť prokuratúru. Ale to, že najprv vyhlásil, že protokoly o výsluchu omylom skartovala zamestnankyňa prokuratúry a až potom čo hovorkyňa prokuratúry toto jeho tvrdenie dementovala priznal, že ich skartoval sám, vzbudzuje vážne pochybnosti o čestnosti Jozefa Čentéša, ktorá je nevyhnutným morálnym atribútom nositeľa ústavnej funkcie generálneho prokurátora.

Ak by ku skartovaniu protokolov po predchádzajúcom vymazaní záznamu o výsluchu z pamäte počítača došlo skutočne omylom a Jozef Čentéš by to považoval za prípustnú chybu, nemal by žiadny dôvod klamať, že ich skartovala zamestnankyňa prokuratúry. Ak sa pred verejnosťou chcel zbaviť zodpovednosti za skartáciu, potom k nej buď nedošlo omylom, alebo takýto omyl považoval sám Jozef Čentéš za neprípustnú chybu pre kandidáta alebo je to človek, ktorý klame aj z malicherných dôvodov. Generálny prokurátor musí byť pripravený a ochotný uniesť verejnú zodpovednosť nielen za všetky svoje chyby, ale aj za chyby svojich podriadených, uniesť tlak médií, politikov a zachovať sa vždy čestne. Nemôže pri prvej príležitosti povýšiť svoj osobný záujem na vymenovaní za generálneho prokurátora nad pravdu a svoju česť.

Podľa § 7 ods. 3 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov za generálneho prokurátora môže byť vymenovaný len prokurátor. Podľa § 6 ods. 2 písm. d) zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov do funkcie prokurátora možno vymenovať len osobu, ktorej morálne vlastnosti dávajú záruku, že funkciu prokurátora bude riadne vykonávať. Túto podmienku na vymenovanie do funkcie prokurátora musí spĺňať po celý čas trvania služobného pomeru prokurátora. Niet pochyb, že nároky na morálne vlastnosti generálneho prokurátora musia byť vyššie, ako nároky kladené na každého prokurátora.

Vážený pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky, oznamujem Vám, že vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti som sa rozhodol, že zvoleného kandidáta Jozefa Čentéša do funkcie generálneho prokurátora nevymenujem.»

V.

Analýzy a závery

V.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny a práva podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu (k bodu 1 výroku tohto nálezu)

Vychádzajúc z obsahu napadnutého rozhodnutia prezidenta, ústavný súd v prvom rade konštatuje, že prezident v ňom netvrdí, že sťažovateľ bol národnou radou za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora zvolený postupom, ktorý nie je v súlade s príslušnými právnymi predpismi, t. j. zákonnosť volieb kandidáta na funkciu generálneho prokurátora uskutočnených národnou radou 17. júna 2011 nenamieta a ani nespochybňuje. Rovnako prezident v napadnutom rozhodnutí netvrdí, že sťažovateľ nespĺňa zákonné predpoklady na vymenovanie do funkcie generálneho prokurátora. Tento záver vo svojej podstate potvrdil aj bývalý prezident vo svojom vyjadrení k sťažnosti, keď síce poukázal na skutočnosť, že *„Ústavný súd v žiadnom zo svojich doterajších rozhodnutí nezaoberal komplexným posúdením súladnosti voľby kandidáta na generálneho prokurátora konanej dňa 17. júna 2011 s ústavou“*, ale zároveň uviedol, že *„Plne rešpektujem prezumpciu ústavnosti rozhodnutia národnej rady. Som si tiež vedomý, že poukázanie na pochybnosti o ústavnosti priebehu voľby v tomto stanovisku... nemôže viesť k posúdeniu jej súladu s ústavou ústavným súdom a nemá priamy vplyv na ústavnosť rozhodnutia o nevymenovaní Jozefa Čentéša.“*

Z uvedeného vyplýva, že napadnuté rozhodnutie o nevymenovaní sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora bude môcť ústavný súd považovať z ústavného hľadiska (z hľadiska ústavných limitov vyjadrených v uznesení č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012) za akceptovateľné a udržateľné len vtedy, ak v rámci ústavného prieskumu dospeje k záveru, že je reálne založené na dôvodoch vzťahujúcich sa na osobu sťažovateľa, ktoré sú tak závažné, že spochybňujú jeho schopnosť vykonávať funkciu generálneho prokurátora spôsobom neznižujúcim vážnosť tejto ústavnej funkcie alebo sústavy orgánov prokuratúry ako celku alebo spôsobom, ktorý je v rozpore so samotným poslaním orgánov prokuratúry

a ktorý je zároveň spôsobilý narušiť riadny chod orgánov prokuratúry. Za uvedených okolností je teda úlohou ústavného súdu preskúmať, či napadnuté rozhodnutie skutočne obsahuje takéto závažné dôvody vzťahujúce sa na osobu sťažovateľa, a následne vyhodnotiť, či nemožno napadnuté rozhodnutie z tohto hľadiska (z hľadiska závažnosti v ňom uvedených dôvodov) považovať za svojvoľné.

V.1.1 K dôvodom nevymenovania sťažovateľa za generálneho prokurátora

Z uznesenia č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012 explicitne vyplýva požiadavka, že dôvody nevymenovania do funkcie generálneho prokurátora sa nevyhnutne musia vzťahovať na osobu kandidáta (sťažovateľa). Ústavný súd v napadnutom rozhodnutí prezidenta identifikoval štyri takého dôvody:

1. Prezident po popise okolností, ktoré predchádzali voľbám kandidáta na funkciu generálneho prokurátora národnou radou uskutočneným 17. júna 2014, v napadnutom rozhodnutí tvrdí, že *„Kandidát zvolený za týchto okolností je nedôveryhodný aj bez ohľadu na osobu, už pre spôsob, akým prebiehala voľba. Nedôveryhodnosť konkrétnej osoby kandidáta potom potvrdzuje skutočnosť, že za takýchto okolností kandidoval a takúto voľbu prijal.“*

Citovanému záveru prezidenta predchádza kritický popis a kritické zhodnotenie spoločensko-politických okolností, za ktorých sa uskutočnili všetky neúspešné voľby kandidátov na funkciu generálneho prokurátora [prvé neúspešné voľby uskutočnené 3., resp. 4. novembra 2010 (opakované voľby), druhé neúspešné voľby uskutočnené 2., resp. 7. decembra 2010 (opakované voľby), ako aj v poradí tretie neúspešné voľby uskutočnené 17. mája 2011], t. j. voľby, ktoré predchádzali zvoleniu sťažovateľa za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora na 9. schôdzi národnej rady uskutočnenej 17. júna 2011. Tento kritický popis a kritické hodnotenie konania zástupcov jednotlivých politických strán a politických elít, predovšetkým konania predstaviteľov v tom čase koaličných parlamentných politických strán, ktoré navrhli sťažovateľa za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora, tvorí z kvantitatívneho hľadiska najrozsiahlejšiu časť napadnutého rozhodnutia [viac ako 2/3]. Dá sa dôvodne predpokladať, že autor napadnutého rozhodnutia

chcel práve touto argumentáciou poukázať na nadmernú politizáciu všetkých štyroch volieb kandidátov na funkciu generálneho prokurátora uskutočnených v období od 3. novembra 2010 do 17. júna 2011 a na tomto základe formulovať záver, že sťažovateľ je nedôveryhodný, ak „... *za takýchto okolností kandidoval a takúto voľbu prijal*“, čo mal byť kľúčový dôvod, pre ktorý ho prezident nevymenoval do funkcie generálneho prokurátora. Ústavný súd poznamenáva, že bývalý prezident tento záver vo svojom vyjadrení k sťažnosti potvrdil, keď vo vzťahu k tomuto dôvodu uviedol, že „*Prvým a základným dôvodom pre moje rozhodnutie o nevymenovaní sťažovateľa za generálneho prokurátora bol politický cirkus spojený s voľbou sťažovateľa...*“.

Aj keby sa ústavný súd v plnom rozsahu stotožnil s kritickým hodnotením spoločensko-politických okolností, ktoré predchádzali voľbe sťažovateľa za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora, ktoré je obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí prezidenta, bol by tento jeho záver z hľadiska posudzovania sťažnosti a rozhodovania o nej z ústavnoprávneho hľadiska zjavne irelevantný, keďže kritické hodnotenie prezidenta smeruje predovšetkým k správaniu sa v tom čase koalíčných politických strán, resp. ich predstaviteľov, a sťažovateľa sa dotýka len nepriamo. Je totiž nespochybniteľné, že tak sťažovateľ, ako ani žiadny iný navrhnutý kandidát na funkciu generálneho prokurátora nemohli a nemôžu niesť právnu zodpovednosť za konanie iných subjektov, ktoré spôsobilo (malo spôsobiť) prezidentom kritizované „spolitizovanie“ volieb.

Ústavný súd nad rámec uvedeného navyše poznamenáva, že pokiaľ bude ústava ustanovovať, že kandidáta na funkciu generálneho prokurátora volí parlament, tak bude takáto voľba vždy viac či menej „spolitizovaná“, a to v závislosti od politickej kultúry politických elít a ostrosti politického zápasu v aktuálnom čase, v ktorom sa k takýmto voľbám v národnej rade pristúpi. Prezident síce môže v rámci svojich mimoprávnych aktivít poukazovať aj na nevhodnosť ústavnej úpravy ustanovovania generálneho prokurátora, pri výkone svojich právomocí však musí rešpektovať platný ústavný stav a na jeho základe rozhodovať. V naznačených súvislostiach ústavný súd považuje za dôležité zdôrazniť, že v súlade s uznesením sp. zn. PL. ÚS 4/2012 úlohou prezidenta pri uplatnení jeho kreačnej právomoci nebolo a nie je „*posúdiť vhodnosť výberu osoby kandidáta národnou radou*“,

ako argumentuje vo svojom vyjadrení k sťažnosti bývalý prezident, ale posúdiť (v rámci mantinelov vymedzených označeným rozhodnutím ústavného súdu) vhodnosť osoby kandidáta zvoleného národnou radou.

Záver prezidenta o tom, že sťažovateľ za ním popísaných spoločensko-politických okolností sprevádzajúcich voľbu za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora nemal vôbec kandidovať, a ak kandidatúru napriek tomu prijal, „*je nedôveryhodný*“, čo má byť hlavný dôvod, pre ktorý ho do funkcie generálneho prokurátora nevymenoval, je podľa názoru ústavného súdu celkom zjavne neakceptovateľný. Ústavný súd v súvislosti s týmto záverom poukazuje na v ústave explicitne vymedzený princíp, podľa ktorého „Nikomú nemôže byť spôsobená ujma na právach tým, že uplatňuje svoje základné práva slobody“ (čl. 12 ods. 4 ústavy). Sťažovateľ tým, že prijal kandidatúru na funkciu generálneho prokurátora, uplatnil svoje základné právo vyplývajúce mu z čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy, a preto nepochybne v tejto súvislosti požíval (a požíva) ústavnú ochranu vyvoditeľnú z citovaného čl. 12 ods. 4 ústavy. Navyše, ak by ústavný súd akceptoval citovanú argumentáciu prezidenta obsiahnutú v napadnutom rozhodnutí, tak by musel zároveň akceptovať aj jeho obdobné výhrady voči ktorémukoľvek inému kandidátovi, ktorý by sa o funkciu generálneho prokurátora vo voľbách uskutočnených 17. júna 2014 uchádzal (z logiky veci vyplýva, že potom aj v každých ďalších voľbách), vzhľadom na prezidentom kritizované okolnosti, ktoré tejto voľbe predchádzali. Takto by ústavný súd v podstate prezidentovi priznal právo „torpédovať“ akékoľvek ďalšie voľby kandidáta na funkciu generálneho prokurátora v rozpore s jeho ústavnou povinnosťou zabezpečovať riadny chod ústavných orgánov (čl. 101 ods. 1 druhá veta ústavy), a teda aj orgánov prokuratúry. To, že bývalý prezident bol pripravený tak postupovať, potvrdzuje aj vo svojom vyjadrení k sťažnosti, v ktorom uvádza: „*ja som sa s politickým cirkusom, spojeným s voľbou generálneho prokurátora viackrát jednoznačne vyjadril, že nevymenujem do funkcie generálneho prokurátora takeho kandidáta, ktorý vzíde s takejto zmanipulovanej voľby...*“

Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru (bez potreby ďalšieho dokazovania, ktorého sa vo svojom vyjadrení k sťažnosti domáha bývalý prezident), že tento dôvod nevymenovania sťažovateľa za generálneho prokurátora celkom zjavne

presahuje rámec vymedzený v uznesení ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2011, a preto je pre rozhodovanie ústavného súdu o sťažnosti irelevantný.

2. Prezident ďalej v napadnutom rozhodnutí spochybňuje sťažovateľa z dôvodu, že *„bol zvolený vo voľbe, vykonanej podľa zákona, ktorého účinnosť bola ústavným súdom pozastavená a ktorá bola národnou radou vykonaná s neskryvaným úmyslom výkon tohto rozhodnutia ústavného súdu zmarit“*.

V súvislosti s citovaným ústavným súdom v prvom rade opakovane konštatuje, že prezident v napadnutom rozhodnutí netvrdí, že sťažovateľ bol národnou radou za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora zvolený v rozpore s príslušnými právnymi predpismi, teda nenapáda zákonnosť volieb uskutočnených národnou radou 17. júna 2014, pričom nezákonnosť volieb kandidáta na funkciu generálneho prokurátora uskutočnených 17. júna 2014 nikto právne relevantným spôsobom v konaní pred ústavným súdom nespochybnil. Naopak, ústavný súd minimálne nepriamo svojimi rozhodnutiami (nálezom č. k. PL. ÚS 95/2011-163 z 5. októbra 2011, ktorým nevyhovел návrhu prvého námestníka generálneho prokurátora a skupiny 35 poslancov národnej rady vo veci namietaného nesúladu napadnutých ustanovení zákona o ústavnom súde týkajúcich sa zmeny spôsobu volieb s ústavou, a uznesením č. k. IV. ÚS 433/2012-50 z 23. augusta 2012, ktorým odmietol sťažnosť neúspešného kandidáta D. Trnku) odobril ústavnosť a zákonnosť podstatných aspektov týchto volieb.

Ústavný súd síce nemôže súhlasiť s tvrdením sťažovateľa, že zákonnosť jeho zvolenia *„potvrdil aj Ústavný súd v náleze zo dňa 5. októbra pod sp. zn. PL. ÚS 95/2011 a IV. ÚS 433/2012 (podrobnejšie vid' v odsekoch 34 až 36 nižšie)“*, a naopak, vo svojej podstate prisvedčuje tvrdeniu bývalého prezidenta obsiahnutému v jeho vyjadrení k sťažnosti, podľa ktorého *„Ústavný súd sa v žiadnom zo svojich doterajších rozhodnutí nezaoberal komplexným posúdením súladnosti voľby kandidáta na generálneho prokurátora konanej dňa 17. júna 2011 s ústavou.“* Ústavný súd zároveň ale poznamenáva, že v zmysle rámca vymedzeného uznesením sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2014 bývalý prezident mohol v napadnutom rozhodnutí namietat' aj to, že sťažovateľ nebol

národnou radou zvolený za kandidáta na generálneho prokurátora „... postupom v súlade s právnymi predpismi“ (z uznesenia PL. ÚS 4/2012 možno vyvodit' oprávnenie prezidenta zaoberať sa tým, či kandidát „... bol zvolený postupom v súlade s právnymi predpismi“, pozn.), pričom v takomto prípade by vznikla ústavnému súdu povinnosť zaoberať sa pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa aj touto otázkou. Ak tak prezident v napadnutom rozhodnutí neurobil, tak to nemôže urobiť ani on (bývalý prezident) a ani nikto iný dodatočne (po uplynutí zákonom ustanovených lehôt).

Už aj uvedené skutočnosti sú dostatočné na záver, že ani tento dôvod, ktorým je odôvodnené napadnuté rozhodnutie, nemá žiadnu ústavnú relevanciu. Z hľadiska neakceptovateľnosti tohto dôvodu nevymenovania sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora ale ústavný súd považuje za najpodstatnejšiu skutočnosť, že ani v tomto prípade nejde o dôvod „vzťahujúci sa na osobu kandidáta“, ale smerujúci k správaniu sa parlamentnej väčšiny, ktorá o uskutočnení volieb rozhodla napriek tomu, že ústavný súd svojím uznesením č. k. PL. ÚS 95/2011-15 z 15. júna 2011 pozastavil účinnosť napadnutých ustanovení zákona o ústavnom súde upravujúcich spôsob volieb (toto rozhodnutie ústavného súdu v čase volieb kandidáta na funkciu generálneho prokurátora ešte nebolo platné a ani účinné, pozn.). Z ústavným súdom podaného výkladu obsiahnutého v uznesení PL. ÚS 4/2012 totiž (ako už bolo uvedené) celkom zjavne vyplýva, že prezident môže „Nevymenovať kandidáta z dôvodu závažnej skutočnosti vzťahujúcej sa na osobu kandidáta...“.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že ani tento dôvod uvedený v napadnutom rozhodnutí neobstojí a zjavne nesvedčí v prospech jeho ústavnej konformity.

3. V napadnutom rozhodnutí možno ako ďalší dôvod, pre ktorý prezident sťažovateľa nevymenoval do funkcie generálneho prokurátora, identifikovať tvrdenie, že sťažovateľ ho „verejne osočuje“, „*nekompetentne (prezidentovi)... vytyka porušenia ústavy*“, čo vyvoláva „*Pochybnosti o tom, do akej miery je zvolený kandidát pripravený a ochotný rešpektovať vzťahy medzi ústavnými orgánmi...*“ (podrobnejšie pozri príslušnú časť napadnutého rozhodnutia citovaných v časti IV.3 tohto nálezu). Z kontextu celého napadnutého rozhodnutia

vyplýva, že prezident má na mysli výroky sťažovateľa, ktorými sa kriticky vyjadruje k tomu, že prezident o jeho vymenovaní do funkcie generálneho prokurátora ešte nerozhodol, resp. že neexistujú relevantné dôvody na to, aby ho do tejto funkcie nevymenoval.

Bez potreby posudzovať, či boli verejne prezentované kritické názory sťažovateľa týkajúce sa výkonu právomoci prezidenta z vecného hľadiska opodstatnené a akceptovateľné, ústavný súd konštatuje, že ani tento dôvod, ktorý mal byť podľa názoru prezidenta relevantný pre jeho rozhodnutie o nevymenovaní sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora, z ústavného hľadiska zjavne neobstojí. Prezident totiž uplatnením tohto dôvodu vo svojej podstate popiera sťažovateľovi právo na verejné vyslovenie právneho názoru, čo by mohlo signalizovať, že mu neprípustným spôsobom obmedzuje slobodu garantovanú v čl. 26 ústavy (sloboda prejavu), ktorej súčasťou je nepochybne aj vyjadrovanie kritických názorov na výkon právomocí ústavných činiteľov. Navyše sťažovateľ svoje názory na výkon právomoci prezidenta vyslovil v súvislosti s ochranou svojho základného práva podľa čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy, ktoré si uplatnil tým, že sa uchádzal o funkciu generálneho prokurátora. V tejto súvislosti ústavný súd opätovne pripomína, že v zmysle čl. 12 ods. 4 ústavy „Nikomú nemôže byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.“.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že ani tento dôvod z ústavného hľadiska nemôže legitimovať napadnuté rozhodnutie, ktorým nebol sťažovateľ vymenovaný za generálneho prokurátora.

Nad rámec uvedeného po preskúmaní inkriminovaných výrokov sťažovateľa, na ktoré sa poukazuje v napadnutom rozhodnutí, ústavný súd konštatuje, že sú primerané konkrétnej situácii, ktorá vznikla dlhodobým odkladom rozhodovania prezidenta o návrhu národnej rady na jeho vymenovanie za generálneho prokurátora, a to zvlášť v konfrontácii s výrokmí (bývalého) prezidenta, ktoré v rozhodnom čase vyslovil na adresu sťažovateľa.

4. Vychádzajúc z textu napadnutého rozhodnutia, možno konštatovať, že ďalším dôvodom, pre ktorý prezident nevymenoval sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora, boli (sú) skutočnosti súvisiace s výsluchom poslanca národnej rady I. Matoviča, uskutočneným sťažovateľom 29. júla 2011 na pokyn jeho priameho nadriadeného – riaditeľa trestného odboru generálnej prokuratúry. V súvislosti s týmto dôvodom sa v napadnutom rozhodnutí predovšetkým uvádza: *„To, že nechal vymazať z pamäte počítača záznam výsluchu a vzápätí skartoval všetky tri výtlačky niekoľkostránkového protokolu o výsluchu pána poslanca, spolu s nejakými poznámkami, vzbudzuje dôvodné a vážne pochybnosti prinajmenšom o administratívnej spôsobilosti riadiť prokuratúru. Ale to, že najprv vyhlásil, že protokoly o výsluchu omylom skartovala zamestnankyňa prokuratúry a až potom čo hovorkyňa prokuratúry toto jeho tvrdenie dementovala priznal, že ich skartoval sám, vzbudzuje vážne pochybnosti o čestnosti Jozefa Čentéša, ktorá je nevyhnutným morálnym atribútom nositeľa ústavnej funkcie generálneho prokurátora.“* (podrobnejšie o tejto časti argumentácie prezidenta v napadnutom rozhodnutí pozri v časti IV.3 tohto nálezu). Obdobnú argumentáciu zopakoval bývalý prezident aj vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

Vychádzajúc predovšetkým z citovaného, ústavný súd uvádza, že ak by sa objektívne preukázalo, že sťažovateľ skartoval predmetnú zápisnicu o výsluchu a nechal vymazať z pamäte počítača záznam o výsluchu v úmysle „skresliť“ jeho obsah, resp. „zmarit“ výsledok tohto procesného úkonu, považoval by to za relevantný dôvod na jeho nevymenovanie do funkcie generálneho prokurátora, ktorý zodpovedá kritériám vymedzeným v uznesení č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012. Rovnako by za relevantný dôvod na nevymenovanie do funkcie generálneho prokurátora ústavný súd považoval aj preukázanie skutočnosti, že sťažovateľ chcel úmyselne zvaliť vinu za skartovanie zápisnice a vymazanie záznamu z počítača na administratívnu pracovníčku generálnej prokuratúry a svoju vinu priznal až potom, keď *„hovorkyňa prokuratúry toto jeho tvrdenie dementovala...“*.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval za potrebné podrobnejšie objasniť okolnosti výsluchu poslanca národnej rady I. Matoviča uskutočneného sťažovateľom

29. júla 2011, a preto na tento účel vykonal dokazovanie výsluchom svedkov na verejnom ústnom pojednávaní, pričom pri výsluchoch svedkov sa sústredil na prešetrenie dvoch už uvedených kľúčových problémov, teda či sťažovateľ svojím postupom chcel úmyselne zmariť (skresliť) výsledky výsluchu poslanca I. Matoviča a či chcel naozaj v tejto súvislosti úmyselne zvaliť vinu za skartovanie zápisnice a vymazanie záznamu z počítača na administratívnu pracovníčku generálnej prokuratúry.

Na základe dokumentácie, ktorú má k dispozícii, a z dokazovania vykonaného na verejnom ústnom pojednávaní ústavný súd dospel k týmto skutkovým záverom:

a) Sťažovateľ bezprostredne potom, keď zistil, že zápisnica bola skartovaná a zápis z počítača bol vymazaný, kontaktoval poslanca I. Matoviča na účely opakovania výsluchu a zároveň o tom informoval svojho nadriadeného, pričom sa aj v súčinnosti s informačným technikom generálnej prokuratúry (svedok A.) pokúsili záznam o prvom výsluchu v počítači obnoviť. Uvedené skutočnosti pri uplatnení základných pravidiel formálnej logiky zjavne vylučujú úmysel sťažovateľa zmariť, resp. aspoň skresliť výsledky prvého výsluchu poslanca I. Matoviča, ktorý navyše vo svojich mediálne prezentovaných výrokoch a v zásade aj počas svojej svedeckej výpovede potvrdil, že medzi obsahom jeho prvého a opakovaného výsluchu neexistujú zásadnejšie rozdiely;

b) Skutočnosť, že ku skartácii zápisnice o prvom výsluchu poslanca I. Matoviča a k vymazaniu záznamu o ňom z počítača mohlo dôjsť tak, ako sťažovateľ uvádzal vo svojej sťažnosti (pozri časť I. tohto nálezu) a zopakoval na verejnom ústnom pojednávaní, a že teda nemal v úmysle zvaliť vinu za skartáciu a vymazanie záznamu z počítača na administratívnu pracovníčku generálnej prokuratúry, nespochybnila výpoveď žiadneho zo svedkov vypočutých na verejnom ústnom pojednávaní uskutočnenom 23. októbra 2014. Naopak, výsluch svedkyne T., ktorá potvrdila, že sťažovateľ ju v rozhodnom čase ako hovorkyňu generálnej prokuratúry požiadal o uverejnenie informácie, že zápisnicu skartoval omylom on („... *chcel, aby som poskytla novinárom, pokiaľ ma budú kontaktovať, prípadne agentúram TA SR a SITA informáciu o tom, že omylom skartoval výsluch pána poslanca*“), podľa názoru ústavného súdu vylučuje záver prezidenta vyjadrený v napadnutom rozhodnutí, t. j. že sťažovateľ chcel úmyselne zvaliť vinu za „skartáciu“ na inú osobu. K už uvedenému ústavný súd poznamenáva, že za okolností, keď o tom, že sťažovateľ skartoval

zápisnicu a dal pokyn na vymazanie zápisu z počítača, vedelo v rozhodnom čase viacero osôb, by sťažovateľovi muselo byť zrejmé, že akýkoľvek jeho pokus zvaliť svoje pochybenia, ku ktorým došlo počas, resp. po výsluchu poslanca I. Matoviča, na inú osobu by skončil neúspešne, pričom nestotožnenie sa s týmto záverom vo svojej podstate smeruje k spochybneniu intelektuálnej vyspelosti sťažovateľa;

c) Kvôli pochybeniam, ktorých sa sťažovateľ po uskutočnení predmetného výsluchu poslanca I. Matoviča dopustil, nebol disciplinárne stíhaný, pričom nikto ani neinicioval začatie disciplinárneho stíhania proti jeho osobe, a to aj napriek tomu, že okolnosti výsluchu prešetrovalo vtedajšie vedenie generálnej prokuratúry;

d) Z napadnutého rozhodnutia prezidenta vyplýva, že predmetný výsluch I. Matoviča sa mal týkať trestného konania súvisiaceho s údajnou korupciou, ku ktorej malo dôjsť pri voľbe kandidáta na funkciu generálneho prokurátora, hoci v skutočnosti sa týkal úplne iných skutočností, čo potvrdil počas svojho výsluchu poslanec I. Matovič (v súlade so svojimi predchádzajúcimi mediálnymi vystúpeniami), pričom túto skutočnosť a svoje „pochybenie“, ktorého sa dopustil pri formulácii napadnutého rozhodnutia, priznal vo svojom vyjadrení k sťažnosti aj bývalý prezident;

e) Z textu napadnutého rozhodnutia možno vyvodiť, že podkladom pre závažné obvinenia sťažovateľa týkajúce sa jeho pochybení pri výsluchu poslanca I. Matoviča boli informácie z printových a elektronických médií (bývalý prezident tento záver v zásade potvrdzuje vo svojom vyjadrení k sťažnosti, keď uvádza, že vychádzal zo „*všetkých verejne dostupných zdrojov*“), pričom súčasťou napadnutého rozhodnutia sa tieto informácie stali zjavne bez toho, aby prezident, resp. jeho kancelária, overili, či informácie, ktoré takto získali a ktorými disponujú, sú pravdivé (objektívne). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že prezident nielen mohol, ale aj mal povinnosť overiť si informácie použité v napadnutom rozhodnutí prostriedkami, ktoré nepochybne mal k dispozícii (napr. vyžiadáním si informácií od generálnej prokuratúry, ale príp. aj priamo od sťažovateľa, ktorý sa v rozhodnom čase viackrát neúspešne domáhal o osobné stretnutie s prezidentom), a až na tomto základe rozhodnúť. Ak tak neurobil, tak napadnuté rozhodnutie už len „vdaka“ tomu, že nie je založené na overených informáciách, možno hodnotiť ako arbitrárne a signalizujúce, že prezident postupoval pri jeho vyhotovovaní svojvoľne.

Nad rámec už uvedených skutkových zistení ústavný súd poznamenáva, že z porovnania výsluchov svedkov, a to aj v konfrontácii s tvrdeniami sťažovateľa, vyplynuli aj určité vnútorné rozpory týkajúce sa napr. aktívnej účasti „kamaráta“ poslanca I. Matoviča pri pokuse obnoviť záznam o jeho výsluchu v počítači alebo počtu vyhotovených zápisníc o prvom výsluchu poslanca I. Matoviča, resp. otázky, či túto zápisnicu (ne)podpísala aj administratívna pracovníčka. Tieto rozpory ale ústavný súd nepovažuje za relevantné z hľadiska formulovania právnych záverov k svojim skutkovým zisteniam o pochybeniach sťažovateľa súvisiacich s výsluchom poslanca I. Matoviča a najmä subjektívnej stránky postoja sťažovateľa k nim (úmysel či „ľudský omyl“ – pochybenie), ktoré v konečnom dôsledku z objektívneho hľadiska hodnotí ako závažné.

Sumarizujúc dosiaľ uvedené a zvyrazňujúc aj skutočnosť, že pochybenia, ktorých sa dopustil sťažovateľ pri výsluchu poslanca I. Matoviča (a ku ktorým sa priznal tak v sťažnosti, jej doplneniach, ako aj v priebehu verejného ústneho pojednávania), boli vyhodnotené jeho priamym nadriadeným, ako aj vtedajším vedením generálnej prokuratúry ako „ľudský omyl“, ústavný súd dospel k záveru, že ani tento dôvod uvedený v napadnutom rozhodnutí prezidenta z hľadiska kritérií vymedzených v uznesení č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012 nepredstavuje takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla bez ďalšieho z ústavného hľadiska legitimizovať napadnuté rozhodnutie prezidenta o nevymenovaní sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora.

Na tomto základe ústavný súd, zohľadňujúc svoje predbežné závery k jednotlivým dôvodom nevymenovania obsiahnutým v napadnutom rozhodnutí, konštatuje, že rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky o nevymenovaní doc. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD., do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky nezodpovedá ústavným limitom diskrecie prezidenta pri výkone právomoci podľa čl. 102 písm. t) a čl. 150 ústavy vymedzeným v uznesení č. k. PL. ÚS 4/2012-77 z 24. októbra 2012, čo signalizuje, že napadnuté rozhodnutie je z ústavného hľadiska neakceptovateľné a neudržateľné.

V.1.2 K nerovnakým podmienkam prístupu sťažovateľa k verejnej funkcii

Z analýzy doterajšej judikatúry ústavného súdu k čl. 30 ods. 4 ústavy obsiahnutej v časti IV.1 tohto nálezu vyplýva, že predpokladom na vyslovenie porušenia základného práva na prístup k verejnej funkcii je aj porušenie zásady rovnakého zaobchádzania pri uplatnení kreačnej právomoci (za rovnakých podmienok, pozn.) príslušným orgánom verejnej moci, do ktorého pôsobnosti vymenovanie príslušného ústavného činiteľa či iného verejného funkcionára ústava, príp. zákon zveruje, t. j. v posudzovanom prípade prezidentom Slovenskej republiky. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu možno vyvodiť, že k diskriminačnému prístupu vo vzťahu k určitému uchádzačovi o verejnú funkciu dôjde vtedy, ak tento bude (bol) „znevýhodnený oproti iným občanom nachádzajúcim sa v rovnakej právnej a/alebo faktickej situácii“ (I. ÚS 76/2011, m. m. tiež II. ÚS 48/97, III. ÚS 75/01).

Právomoc vymenovať generálneho prokurátora patrí do okruhu tzv. viazaných kreačných právomocí prezidenta Slovenskej republiky, ktorých podstatou je, že prezident môže vymenovať do príslušnej verejnej funkcie len takú osobu, ktorú mu ako kandidáta na túto funkciu predloží iný orgán verejnej moci. V konkrétnostiach k okruhu tzv. viazaných kreačných právomocí prezidenta patrí popri právomoci vymenúvať (a tiež odvolávať) generálneho prokurátora tiež napr. právomoc vymenúvať sudcov ústavného súdu, predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu, ako aj sudcov všeobecných súdov, guvernéra a viceguvernéra Národnej banky Slovenska, rektorov vysokých škôl či vysokoškolských profesorov. Za týchto okolností možno formulovať záver, že k porušeniu zásady nerovnakého zaobchádzania pri prístupe k verejným funkciám, ktoré patria do okruhu viazaných kreačných právomocí prezidenta, dôjde vtedy, ak sa preukáže, že prezident v konkrétnom a pritom porovnateľnom prípade uplatnil voči kandidátovi na verejnú funkciu iné (tvrdsie, závažnejšie, neobjektívne či spochybniteľné) kritériá, ako uplatnil v porovnateľnom prípade k inému kandidátovi na verejnú funkciu, a preto ho do príslušnej verejnej funkcie nevymenoval.

Ústavný súd zároveň na margo viazaných kreačných právomocí prezidenta uvádza, že žiadnu z nich nemožno zo strany prezidenta interpretovať ako absolútnu, t. j. tak, že by

prezident pri rozhodovaní o personálnom návrhu iného orgánu verejnej moci nebol ničím limitovaný. V opačnom prípade by totiž vo svojej podstate nebolo možné takúto kreačnú právomoc považovať za viazanú, keďže by umožňovala svojvoľný (ničím a nikým nelimitovaný) výkon takejto právomoci, čo je podľa názoru ústavného súdu nezlučiteľné s podstatou Slovenskej republiky ako demokratického a právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy). Limity diskrecie prezidenta pri výkone jeho viazaných kreačných právomocí môžu byť ustanovené viacerými spôsobmi, ku ktorým patria v prvom rade limity ustanovené priamo v ústave alebo zákonoch, ale aj limity vymedzené v judikatúre ústavného súdu či iných (aj medzinárodných) súdov, ako aj limity vyvoditeľné nielen zo všeobecne akceptovaných ústavných zvyklostí, ale v zásade tiež z formujúcich sa ústavných zvyklostí vychádzajúcich z úrovne politickej a právnej kultúry, ktorú možno legitímne vyžadovať od najvyšších ústavných činiteľov.

Uplatnenie uvedených východísk pri preukazovaní porušenia zásady rovnakého zaobchádzania vo veci sťažovateľa, teda vo vzťahu k prístupu k funkcii generálneho prokurátora, je v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci špecifické (a vo svojej podstate aj zjednodušené) aj tým, že kritériá, ktoré má a môže prezident uplatniť pri výkone svojej právomoci vymenúvať generálneho prokurátora podľa čl. 102 písm. t) a čl. 150 ústavy v podobe mantinelov jeho diskrecie, vymedzil ústavný súd všeobecne záväzným spôsobom až vo svojom uznesení sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2012 (to neznamená, že tieto kritériá by aj bez toho, že by boli explicitne vyjadrené v právom ustanovenej forme, nebolo možné od prezidenta vyžadovať aj v období pred vydaním uznesenia PL. ÚS 4/2012, pozn.). Ústavný súd tieto kritériá (limity diskrecie) pritom vymedzil aj preto, že „... uvedený prípad (prípád sťažovateľa, pozn.) je prvým, keď prezident vyjadril výhrady k návrhu národnej rady na vymenovanie generálneho prokurátora. Z tejto skutočnosti však nie je možné vyvodzovať záver o ústavnej zvyklosti, pretože ani v jednom z doterajších prípadov menovania nenastal spor o rozsah jeho uváženia...“ (PL. ÚS 4/2012).

Z uvedeného potom v konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľa mohol k vysloveniu porušenia základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny, resp. práva podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu v zásade postačovať aj záver, že

prezident uplatnil pri svojom rozhodnutí o nevyzmenovaní sťažovateľa za generálneho prokurátora kritériá, ktoré presahujú rámec vymedzený v uznesení PL. ÚS 4/2012. Tento záver možno odôvodniť tým, že v zmysle označeného uznesenia ústavného súdu nesmie byť žiadny z občanov uchádzajúcich sa o funkciu generálneho prokurátora diskriminovaný oproti iným tým, že ho prezident nevyzmenuje do tejto funkcie z iných dôvodov, ako sú vyvoditeľné z uznesenia PL. ÚS 4/2012 (k tomu pozri aj časť V.2 tohto nálezu), pričom ak takáto situácia nastane, potom možno uzavrieť, že príkaz ústavnej normy vyplývajúci z čl. 30 ods. 4 ústavy, t. j. aby so všetkými uchádzačmi nachádzajúcimi sa v rovnakej právnej situácii bolo zaobchádzané rovnakým spôsobom a za rovnakých podmienok, bol porušený.

Bez ohľadu na už uvedený predbežný záver ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že sťažovateľ v sťažnosti a tiež v priebehu konania o nej poukazoval v konkrétnostiach na porušenie zásady rovnakého zaobchádzania prezidentom vo vzťahu k svojej osobe na základe porovnania kritérií (podmienok), ktoré uplatnil bývalý prezident pri výkone svojej kreačnej právomoci na jednej strane vo vzťahu k nemu a na druhej strane vo vzťahu k vymenovaniu JUDr. Štefana Harabina za predsedu najvyššieho súdu (*„kde pánovi Gašparovičovi neprekázali pochybnosti o splnené zákonných podmienok, ako aj verejne známe informácie o priateľských kontaktoch so zavadovou osobou či vyhrážaní sa inému verejnému činiteľovi trestom odňatia slobody“*) a tiež vo vzťahu k vymenovaniu JUDr. Jaromíra Čižnára za generálneho prokurátora (*„kde pánovi Gašparovičovi neprekázalo prebiehajúce konanie na Ústavnom súde, ktoré mohlo mať dopad na toto menovanie“*). Ústavný súd konštatuje, že v sťažovateľom uvedených prípadoch prezident zjavne uplatnil iný prístup (či už z hľadiska času a okolností, za akých o nich rozhodol) ako pri rozhodovaní o nevyzmenovaní sťažovateľa za generálneho prokurátora.

V nadväznosti na uvedené príklady ústavný súd bez toho, aby ďalej „pátral“ po iných príkladoch liberálnejšieho prístupu prezidenta k výkonu svojej kreačnej právomoci, než aký uplatnil v prípade sťažovateľa, zastáva názor, že sťažovateľ preukázal, že prezident porušil vo vzťahu k nemu zásadu rovnakého zaobchádzania (rovnakých podmienok) pri prístupe k verejnej funkcii, keďže preukázateľne s ním „zaobchádzal“ inak ako s inými (ním

uvedenými) uchádzačmi o verejné funkcie pri výkone svojich viazaných kreačných právomocí.

Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že prezident napadnutým rozhodnutím porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny, ako aj jeho právo podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.2 K zrušeniu napadnutého rozhodnutia prezidenta (k bodu 2 výroku tohto nálezu)

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Sťažovateľ sa v zmysle petitu domáha tiež zrušenia napadnutého rozhodnutia.

Z citovaného textu čl. 127 ods. 2 prvej vety zjavne vyplýva, že ak ústavný súd vysloví, že právoplatným rozhodnutím orgánu verejnej moci boli porušené ústavou chránené práva alebo slobody, tak zároveň aj zruší také rozhodnutie. Zo skutočnosti, že ústavný súd rozhodol o porušení sťažovateľovho základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny, ako aj jeho práva podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu, objektívne vyplýva jeho povinnosť zrušiť napadnuté rozhodnutie. Ústavný súd preto zrušil napadnuté rozhodnutie prezidenta (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.3 K sťažovateľom navrhovanému vráteniu veci na ďalšie konanie (k bodu 5 výroku tohto nálezu)

Podľa čl. 127 ods. 2 tretej vety ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné,

prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Sťažovateľ sa v zmysle petitu domáha tiež toho, aby ústavný súd rozhodol, že „... *vec sa vracia prezidentovi Slovenskej republiky*“.

Z už citovaného čl. 127 ods. 2 tretej vety ústavy vyplýva, že v spojení s vyslovením porušenia ústavou garantovaných práv právoplatným rozhodnutím orgánu verejnej moci a zrušením napadnutého rozhodnutia môže ústavný súd fakultatívne rozhodnúť aj o vrátení veci na ďalšie konanie príslušnému orgánu verejnej moci, t. j. v prípade sťažovateľa prezidentovi. Pri rozhodovaní o tom, či právomoc vrátiť vec na ďalšie konanie v tomto prípade uplatní, musí ústavný súd predovšetkým vyhodnotiť, či vrátenie veci na ďalšie konanie môže prispieť k efektívnej ochrane práv sťažovateľa, ktoré boli porušené, ako aj skutočnosť, či je náprava protiprávneho stavu vrátením veci na ďalšie konanie v posudzovanom prípade z právneho či faktického hľadiska možná.

Z doplnenia sťažnosti z 24. júla 2013, ako aj jej doplnenia z 3. augusta 2014 možno vyvodiť, že sťažovateľ po vymenovaní Jaromíra Čižnára do funkcie nového generálneho prokurátora (17. júla 2013) možnosť „nápravy namietaného porušenia jeho práv uvedením veci do stavu pred porušením...“ považuje za výrazne „právne aj prakticky sťaženú“, uvedomujúc si zrejme, že v právnom štáte je neakceptovateľné, aby v tom istom čase bola tá istá verejná funkcia obsadená dvoma osobami, a preto sa alternatívne domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia pre prípad, že ústavný súd dospeje k záveru, že obnova stavu pred porušením jeho práv nie je možná.

V doplnení sťažnosti z 3. augusta 2014 sťažovateľ zdôrazňuje, že uprednostňuje vrátenie veci na ďalšie konanie pred priznaním primeraného finančného zadosťučinenia, a zároveň formuluje argumenty v prospech názoru, že je „vrátenie veci prezidentovi na ďalšie konanie... právne možné“. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 478/2011 z 21. júna 2012 (ústavný súd označeným nálezhom rozhodol o porušení ústavou garantovaných práv vládou odvolaného generálneho riaditeľa Sociálnej

poist'ovne, zrušil napadnuté uznesenie o odvolaní a vec vrátil vláde na ďalšie konanie, pozn.), tvrdiac, že v jeho veci je možné a aj potrebné, aby ústavný súd uplatnil analogický postup, keďže označený nález je podľa jeho názoru v plnom rozsahu aplikovateľný aj na jeho vec. Skutočnosť, že „v súčasnosti je funkcia generálneho prokurátora obsadená“, považuje sťažovateľ len za „dočasnú právnu prekážku vymenovania... kým sa táto funkcia zákonným spôsobom neuvoľní... Ak v čase... skončenia funkčného obdobia súčasného generálneho prokurátora bude mať sťažovateľ navrátený svoj status kandidáta navrhnutého prezidentovi na vymenovanie... bude sťažovateľ môcť byť do funkcie generálneho prokurátora bez ďalšieho vymenovaný...“.

Posudzujúc argumentáciu sťažovateľa, ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že v právnom štáte je neakceptovateľný stav „dvojvládia“, ktorý by mohol nastať v prípade, ak by do tej istej verejnej funkcie boli vymenované v rovnakom čase dve osoby; tento záver v zásade akceptuje aj sťažovateľ. Ústavný súd však nemôže akceptovať názor sťažovateľa, podľa ktorého by po skončení „funkčného obdobia súčasného generálneho prokurátora“ mohol byť bez ďalšieho vymenovaný do funkcie generálneho prokurátora a národná rada by nemala možnosť „v danom čase zvoliť iného kandidáta až do opätovného rozhodnutia prezidenta o sťažovateľovi...“. Ak by totiž ústavný súd pripustil takýto názor, tak by musel zároveň pripustiť aj to, že by národná rada v aktuálnom politickom zložení legitímne volila kandidátov na ďalšie verejné funkcie, ktoré sú v jeho kreačnej pôsobnosti a ktoré sa uvoľnia až v budúcnosti – po uplynutí jej volebného obdobia, pričom národná rada, ktorá vzíde z nasledujúcich parlamentných volieb, by tento stav musela akceptovať. Akceptácia tohto názoru by mohla viesť vo svojich dôsledkoch až k absurdnému stavu, keď by národná rada už v súčasnosti (a teda v aktuálnom politickom zložení) mohla vytvárať svojimi rozhodnutiami „poradovník“ na postupné obsadzovanie verejných funkcií, ktoré patria do jej kreačnej pôsobnosti a ktoré sa budú uvoľňovať v bližšie neurčenej budúcnosti.

Ústavný súd nepovažuje za potrebné osobitne polemizovať s uvedeným právnym názorom sťažovateľa, keďže ho považuje z ústavného hľadiska za celkom zjavne neakceptovateľný, a to predovšetkým pre jeho zjavný rozpor s princípom demokratického

štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy), ktorého súčasťou je aj princíp vlády na vopred ustanovené volebné obdobie.

V nadväznosti na uvedený právny záver ústavný súd zároveň zastáva názor, že na vec sťažovateľa nemožno aplikovať postup uplatnený v náleze sp. zn. IV. ÚS 478/2011 z 21. júna 2012, ktorým vyslovil porušenie práv (iného) sťažovateľa, ktorého vláda odvolala z funkcie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne, a vrátil vláde vec na nové rozhodnutie. V prípade funkcie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne totiž vláda autonómne rozhoduje tak o vymenovaní, ako aj o odvolaní z tejto verejnej funkcie (pozri § 122 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, pozn.), zatiaľ čo v prípade funkcie generálneho prokurátora môže prezident v zmysle čl. 150 ústavy rozhodnúť o vymenovaní, resp. odvolaní generálneho prokurátora z funkcie len na základe návrhu národnej rady.

Ústavný súd v konkrétnych okolnostiach posudzovaného prípadu zároveň konštatuje, že voľba JUDr. Jaromíra Čižnára za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora nebola nikdy právne relevantným spôsobom napadnutá, a preto ju treba považovať aj vzhľadom na prezumpciu ústavnosti z ústavného hľadiska za legitímnu, pričom ústavný súd nemá v tomto konaní ani oprávnenie a ani dôvod jej ústavnosť a zákonnosť spochybňovať. Za týchto okolností preto neexistuje žiadny právne relevantný dôvod na to, aby národná rada predložila prezidentovi návrh na (predčasné) odvolanie JUDr. Jaromíra Čižnára z funkcie generálneho prokurátora, pričom ústavný súd zdôrazňuje, že za takýto dôvod nemožno vzhľadom na už uvedené považovať ani to, že v bode 1 výroku tohto nálezu vyslovuje porušenie ústavou garantovaných práv sťažovateľa napadnutým rozhodnutím prezidenta z 28. decembra 2012. Navyše, ústavný súd zjavne nemá právomoc na to, aby národnej rade uložil, aby prezidentovi predložila návrh na (predčasné) odvolanie JUDr. Jaromíra Čižnára z funkcie generálneho prokurátora.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že vrátením veci na ďalšie konanie prezidentovi nemôže dôjsť k obnove stavu pred porušením práv sťažovateľa v podobe, v akej sa ho sťažovateľ domáha. Prezident by totiž nemohol po vrátení veci

rozhodnúť o vymenovaní sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora ani vtedy, ak by dospel k záveru, že spĺňa všetky podmienky na vymenovanie do tejto verejnej funkcie vyvoditeľné z nálezu sp. zn. PL. ÚS 4/2012 z 24. októbra 2012, vzhľadom na to, že v súčasnosti je funkcia generálneho prokurátora legitímne obsadená inou osobou (JUDr. Jaromírom Čižnárom). Rovnako by prezident nemohol vymenovať sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora (bez jeho opätovného zvolenia do funkcie kandidáta na túto funkciu národnou radou, pozn.) ani po riadnom uplynutí funkčného obdobia súčasného generálneho prokurátora, keďže takýto jeho postup by nebol v súlade s princípom demokratického štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy).

Na základe uvedeného ústavný súd návrhu sťažovateľa na vrátenie napadnutého rozhodnutia prezidentovi na ďalšie konanie nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.4 K priznaniu primeraného finančného zadosťučinenia (k bodu 3 výroku tohto nálezu)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa podľa doplneného petitu alternatívne („... *ak by... náprava uvedením veci do stavu pred porušením práv podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy in fine, nebola v prípade sťažovateľa možná...*“) domáha aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 150 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v prípade sťažovateľa obnova stavu pred porušením jeho práv nie je právne možná (časť V.3 tohto nálezu), zaoberal sa jeho návrhom na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie

porušenia tohto základného práva, prípadne zrušenie namietaného rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 210/04).

Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že vo veci sťažovateľa nepochybne existujú dôvody na poskytnutie vyššieho stupňa ochrany priznaním primeraného finančného zadosťučinenia, keďže došlo k porušeniu jeho základného práva na prístup k jednej z najvyšších ústavných funkcií napadnutým rozhodnutím nominálne najvyššieho ústavného činiteľa – prezidenta Slovenskej republiky, pričom navyše v jeho prípade vzhľadom na argumentáciu uvedenú v časti V.3 tohto nálezu neprichádza do úvahy náprava obnovením stavu pred porušením jeho práv.

Akceptujúc v zásade všetky dôvody, ktorými sťažovateľ odôvodňuje svoj návrh na priznanie primeraného zadosťučinenia v sume 150 000 €, ústavný súd zdôrazňuje, že už z povahy veci finančné zadosťučinenie môže smerovať jednak ku kompenzácii nemajetkovej ujmy, ale aj k (čiastočnej) kompenzácii majetkovej ujmy spôsobenej sťažovateľovi napadnutým rozhodnutím. Z konkrétnych okolností posudzovanej veci vyplýva, že kompenzáciu nemajetkovej ujmy v prípade sťažovateľa v podobe morálneho zadosťučinenia primárne plní jeho rozhodnutie premietnuté do bodu 1 výroku tohto nálezu, ktorým vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a čl. 21 ods. 4 listiny, ako aj práva podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu, pričom náhrady majetkovej ujmy sa sťažovateľ v zásade nedomáha, keďže v sťažnosti výslovne deklaruje, že v prípade priznania „*ho použije na dobročinný účel, ktorý bude zverejnený*“.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 60 000 €, zohľadňujúc pritom predovšetkým skutočnosť, že k porušeniu práv sťažovateľa došlo rozhodnutím najvyššieho ústavného činiteľa, pričom náprava jeho dôsledkov obnovením stavu pred porušením práv nie je z ústavnoprávneho hľadiska možná. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní zároveň bral na zreteľ preventívne pôsobenie časti svojho rozhodnutia premietnutého do bodu 3 výroku tohto nálezu.

V.5 K priznaniu úhrady trov konania (k bodu 4 výroku tohto nálezu)

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľ si uplatnil úhradu trov konania za 13 úkonov právnej služby (134 € za úkon právnej služby), režijný paušál za 13 úkonov právnej služby (8,04 € za úkon právnej služby) a náhradu za stratu času (589,60 €) v celkovej sume 2 923,34 € (zvýšenej o 20 % DPH).

Pri rozhodovaní o úhrade trov konania ústavný súd vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2012, ktorá bola 781 €, vo vzťahu k úkonom právnej služby vykonaným v roku 2013 a z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2013, ktorá bola 804 €, vo vzťahu k úkonom právnej služby vykonaným v roku 2014. Úhradu priznal podľa príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v relevantnom znení (ďalej len „vyhláška“) za 4 úkony vykonané v roku 2013 (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie sťažnosti 3. januára 2013 a doplnenia sťažnosti z 15. mája 2013 a z 24. júla 2013) v sume po 130,17 € a za päť úkonov právnej služby vykonaných v roku 2014 [vyjadrenia zo 6. augusta 2014 a z 28. novembra 2014 a účasť na verejných zasadnutiach senátu ústavného súdu 23. októbra 2014 (dva úkony za každé začaté dve hodiny verejného pojednávania nepresahujúceho celkovo 4 hodiny)] a 4. decembra 2014 (jeden úkon)] v sume po 134 €, ku ktorým bolo potrebné pripočítať režijný paušál (7,81 € za úkony vykonané v roku 2013 a 8,04 € za úkony vykonané v roku 2014), čo spolu predstavuje sumu 1 262,12 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi aj náhradu za stratu času spojenú s účasťou na verejných pojednávaniach senátu ústavného súdu 23. októbra 2014 a 4. decembra 2014, čo predstavuje sumu 589,60 € (§ 17 ods. 1 vyhlášky). Keďže právny zástupca sťažovateľa je platcom DPH, ústavný súd takto vypočítanú odmenu (1 851,72 €) zvýšil o 20 % DPH (§ 18 ods. 3

vyhlášky), takže celková odmena za poskytnuté právne služby predstavuje sumu 2 222,10 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd v zhode so svojou doterajšou judikatúrou nepriznal sťažovateľovi úhradu trov konania za úkony spojené s podávaním námietok predpojatosti a doplnení k nim (námietka predpojatosti z 9. januára 2013, doplnenie z 10. januára 2013, námietka predpojatosti z 20. februára 2013, námietka predpojatosti z 19. marca 2013 a doplnenie z 27. marca 2013).

Trovy konania je Kancelária prezidenta Slovenskej republiky povinná vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

K tomuto nálezu sa pripája odlišné stanovisko sudkyne Marianny Mochnáčovej.

K odôvodneniu tohto nálezu sa pripája doplňujúce stanovisko sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. decembra 2014